

	N	P	Ú	S	Č	P	S
LEDEN	I 2	3	4	5	6	7	
	9	10	11	12	13	14	
	16	17	18	19	20	21	
	23	24	25	26	27	28	
	30	31	1	2	3	4	
ÚNOR	Sp 6	7	8	9	10	11	
	13	14	15	16	17	18	
	20	21	22	23	24	25	
	27	28	29	1	2	3	
BŘEZEN	II 5	6	7	8	9	10	
	12	13	14	15	16	17	
	19	20	21	22	23	24	
	26	27	28	29	30	31	
DUBEN	VI 2	3	4	5	6	7	
	9	10	11	12	13	14	
	16	17	18	19	20	21	
	23	24	25	26	27	28	
	30	1	2	3	4	5	
KVIETEN	IV 7	8	9	10	11	12	
	14	15	16	17	18	19	
	21	22	23	24	25	26	
	28	29	30	31	1	2	
ČERVEN	I 4	5	6	7	8	9	
	11	12	13	14	15	16	
	18	19	20	21	22	23	
	25	26	27	28	29	30	

+

+

+

	N	P	Ú	S	Č	P	S
ČERVENEC	V 2	3	4	5	6	7	
	9	10	11	12	13	14	
	16	17	18	19	20	21	
	23	24	25	26	27	28	
	30	31	1	2	3	4	
SRPEN	X 6	7	8	9	10	11	
	13	14	15	16	17	18	
	20	21	22	23	24	25	
	27	28	29	30	31	1	
ZÁŘÍ	XIV 3	4	5	6	7	8	
	10	11	12	13	14	15	
	17	18	19	20	21	22	
	24	25	26	27	28	29	
ŘÍJEN	XVII 1	2	3	4	5	6	
	8	9	10	11	12	13	
	15	16	17	18	19	20	
	22	23	24	25	26	27	
	29	30	31	1	2	3	
LISTOPAD	XXIII 5	6	7	8	9	10	
	12	13	14	15	16	17	
	19	20	21	22	23	24	
	26	27	28	29	30	1	
PROSINEC	I 3	4	5	6	7	8	
	10	11	12	13	14	15	
	17	18	19	20	21	22	
	24	25	26	27	28	29	

a. 125.

MODLITBA K MATCE BOŽÍ A SVATÉMU JANU EVANGELISTOVI.

Ó blažená a nezhanobená Panno Maria, které nikdo nezná rovné, matko Ježíše Krista, skvostný chráme Páně, stánku Ducha Svatého, bráno říše nebeské, ty, kterou po Bohu celý svět žije: nakloň své soucitné slyšení mým prosbám a buď mně hříšníci pravou pomocnicí na všech místech.

Ó Jene, opravdový příteli našeho Pána, jenž jsi byl vyvolen a povolán Hospodinem, paní bez poskvrny, mezi všemi nejvíce Bohem milovaný a nejvíce do věcí nebeských zasvěcený a poučený, apoštole a evangelisto Pánu nejdražší a nejslavnější: modlím se k tobě jakož i k matce tvého Spasitele a Hospodina, který je Pán celého světa, abys mně hříšníci přispěl svou pomocí.

Ó vy dva drahokamy nebeské, zářící světla před Hospodinem, jaseť svým vypudte ze mne všechnu chmuru.

Vy jste ti dva, v nichž Bůh svým synem si vystavěl oltář, a jimž syn Boha Otce všemohoucího

pro jejich přečisté panenství uštědřil zalíbení a lásku svou v oné hodině, kdy visel na kříži a pravil: „Ženo, ejhle syn tvůj,“ a pak apoštolovi: „Ejhle matka tvá“.

A svatou mocí toho slova stali jste se vy dva tak plni velké lásky jako matka a syn, a vám dvěma já hříšnice dnes poroučím duši svou a tělo své, abyste je vždy a všude opatrovali a opravdově u Boha za mne orodovali. Věřím pevně a bez pochybnosti, že to, co chcete vy, chce i Bůh, a čeho vy nechcete, nechce ani On. A ježto vše, oč ho požádáte, ihned vám vyplní, vyprošuji si od vaší dobroty a důstojnosti spásu své duše a svého těla.

Způsobte, prosím vás o to, svými vznešenými modlitbami, aby Duch Svatý ráčil osvítiti mé srdce svou milostí, zbaviti mé tělo všech neřestí a vyzdobiti je všemi svatými ctnostmi, aby mne uvedl v dokonalou lásku Boha i bližních a na konci tohoto světa smrtelného mne zavedl do ráje, kde žije a vládne spolu s Otcem a Synem na věky věkův. Amen.

*(Starofrancouzská verše — z konce třináctého století —
modlitby O INTEMERATA . . .)*

Přeložil OTTO F. BABLER.

ŘEČ SVATÉHO LVA VELIKÉHO,
PAPEŽE,
NA HOD BOŽÍ VÁNOČNÍ

I. – Každého sice dne, nejmilejší, i času duše věřících věcí božské rozjímajících s narozením Pána a Spasitele našeho z matky Panny se setkávají, takže mysl k vyznávání původce svého pozdvižená, ať již v prosebném nářku, nebo v plesání chvály, nebo v přinášení oběti prodlévá, ničeho častěji, ničeho důvěrněji duchovním zrakem se nedotýká, nežli že Bůh, Boží Syn, z Otce souvěčného zrozený, také lidským zrozením se narodil. Ale toto na nebi i na zemi uctívané narození žádný den nám více a důrazněji nepřipomíná nežli den dnešní, který, ať i v živlech nového světla paprsky září, před smysly našimi slávu a jas podivné svátosti rozprostírá. Neboť netoliko v paměť, nýbrž i před zrak náš jaksi se vrací rozmluva anděla Gabriela s užaslou Marií i početí z Ducha Svatého, tak zázračně slíbené i uvěřené. Neboť dnes původce světa vydán byl životem panenským a který všechna zrození určil, Synem se stal té, již stvořil. Dnes Slovo Boží objevilo se oděno tělem, a co nikdy lidským očím viditelné nebylo, od nynějška i rukama lze hmatati. Že dnes v podstatě těla a duše naší zrozen byl Spasitel, hlasy andělů byli poučeni pastýři, a u náčelníků stád Hošpodinových dnes způsob hlásání evangelia už předem byl určen: abychom i my se zástupem vojska nebeského říkali: „*Sláva na výsostech Bohu, a na zemi pokoj lidem dobré vůle*“.

II. – Ačkoliv tedy ono dětství, kterým Syna Božího velebnost nepohrdla, se vzrůstem věku v dokonalého muže dospělo, a když dokonán byl triumf utrpení a zmrtvýchvstání, všechny úkony ponížení, které pro nás na se vzal,

pominuly, přece aspoň obnovuje nám dnešní slavnost svaté prvopočátky Ježíše narozeného z Marie Panny, a klanějíce se vzniku svého Spasitele, shledáváme, že oslavujeme svůj vlastní počátek. Neboť zplození Kristovo původem jest lidu křesťanského, a narozeniny hlavy jsou narozeninami těla. Nechtějí má jeden každý svůj řád povolanych a všichni synové Církve sledem časů se odlišují, přece veškerý souhrn věřících, z pramene křestního vzešlý, jako byli s Kristem v umučení ukřižování, v zmrtvýchvstání vzkříšení, v nanebevstoupení na pravici Otce posazení, tak také v tomto narození spolu byli zrození. Neboť kdokoli z lidí věřících v kterékoli končině světa znovu jest zplozován v Kristu, přerušiv cestu prvotní staroby, novým zrozením v nového člověka přechází. A není už čítán do potomstva tělesného otce, nýbrž do pokolení Spasitelova, který proto Synem člověka se stal, abychom my syny Božími býti mohli. Neboť kdyby On k nám tímto ponížením neseštopil, nikdo by k němu žádnou svou zásluhou nedošel. Žádné ať zde temnoty do srdcí povolanych nevnaší pozemská moudrost a proti vysokosti milosti Boží prach pozemských myšlenek, který co nejdříve v nicotu klesne, se nevyvyšuj. Naplnilo se na konci věků, co bylo před věčnými časy určeno; a v dějích přítomnosti, kdy znamení předobrazná pomíjejí, zákon a proroctví pravdou se staly: aby Abraham se stal otcem národů a v semeni jeho dáno bylo světu přislíbené požehnání; a aby netoliko ti byli Israelity, které krev a tělo bylo zrodilo, nýbrž aby majetku dědictví, synům víry připrave-

ného, veškerenstvu za vlastní přijatých synů se dostalo. A neozývej se šum hloupých a zkroucených otázek, a účinků Božího díla lidské rozumování nepřetrásej! My s Abrahamem věříme Bohu a neváháme z nedověry, ale plně víme, že co slíbil Hospodin, moc má i učiniti.

III. — Rodí se tedy, nejmilejší, nikoli z tělesného semene, nýbrž z Ducha Svatého Spasitel, kterého by odsouzení prvního přestupku nesneslo. Pročež už sama uštědřeného daru velikost svým leskem důstojné od nás vyžaduje úcty. Neboť proto, jak blažený Apoštol učí, *nikoli ducha tohoto světa jsme přijali, ale Ducha, kterýž jest z Boha, abychom věděli, které věci od Boha nám byly darovány*: kterýž jinak nemůže býti ctěn, leč jemu to, co sám udělil, jest obětováno. Co však v pokladnici štědrosti Hospodinovy tak příhodného můžeme nalézt leč pokoj, který o Narození Páně první souzpěvem andělů byl hlásán? Onť zajisté jest, kterýž rodí syny Boží, živitel milování a otec jednoty, odpočinek blažených a obydlí věčnosti; jehožto vlastním dílem a zvláštním dobrodiním jest, že spojuje s Bohem, které odlučuje od světa. Pročež Apoštol k tomuto dobru nás vybízí řka: *Ospravedlnění tedy jsouce z víry, pokoj mějme s Bohem*. A v krátkosti této myšlenky všech téměř přikázání jest obsažen účinek: protože kde bude pravda pokoje, tam nemůže chyběti žádná ctnost. Co však jest, nejmilejší, pokoj míti s Bohem, leč chtíti, co poroučí, a nechťiti, co zakazuje? Neboť vyžadují-li lidská přátelství stejných povah a podobných vůlí, a různost mravů nikdy nemůže dojíti k pev-

né svornosti, kterak bude účastníkem božského pokoje, komu se líbí, co Bohu se nelíbí, a žádá si tím se těšiti, o čem známo mu jest, že jeho to uráží? Toto není duch synů Božích a takové moudrosti nepřijímají lidé na šlechtice povýšení. Rod vyvolený a královský v souladu budíž s důstojností svého obrození, milujž, co miluje otec, a v ničem od původce svého se neodchyluj, aby znovu neřekl Pán: „*Syny jsem zplodil a vyvýšil, oni pak pohrdli mnou. Poznali vůl hospodáře svého a osel jesle pána svého: Israel pak mne nepoznal, a lid můj mi nesrozuměl.*”

IV. – Velikou jest, nejmilejší, tento důkaz lásky svátostí, a všechny dary předčí tento dar, že Bůh člověka zove synem a člověk Boha jmenuje otcem: neboť z těchto názvů vycítujeme a učíme se, která to žádost a láska vystupuje do tak veliké výše. Neboť zatemňují-li při potomstvu tělesném a kmeni pozemském děti zrozené rodiči vznešenými neřesti špatného obcování a samého světla předků svých pokolení nehodné se děsí, k jakým koncům dojdou ti, kdož se pro lásku k světu nebojí, že budou vyvrženi z pokolení Kristova? Náleží-li však k chvále lidské, aby sláva otců znovu se zastkvěla v dětech, oč slavnější a vznešenější jest, stkvějí-li se z Boha narození obrazem svého původce a onoho v sobě ukazují, který je zplodil, neboť dí Pán: „*Tak svět' světlo vaše před lidmi, ať vidí skutky vaše dobré a velebí Otce vašeho, který jest v nebesích.*“ Víme sice, že jak praví Apoštol Jan: *svět všecken ve zlém položen jest*, a úklady ďábla a andělů jeho a nesčetnými pokušeními o to se usiluje, aby

člověka, který nebeských věcí hledá, buď protivenství zstrašilo nebo štěstí pokazilo, ale větší jest, kterýž jest v nás, nežli, který proti nám jest, a těch, kteří s Bohem pokoj mají a v srdci svém vždy dí: „*Buď vůle tvá,*“ žádné zápasy zdolati, žádné jim nemohou uškoditi bědy. Neboť obviňující sami sebe ve vyznáních svých a odpírajíce souhlasu ducha žádostem těla, nepřátelství sice toho, kterýž původcem jest hříchu, proti sobě pobuřujeme, ale nezdolný pokoj s Bohem, milosti jeho sloužíce, upevňujeme, takže Králi svému netoliko poslušností se podrobujeme, nýbrž i soudem s ním se snoubíme. Poněvadž téhož-li mínění jsme, to-li chceme, co on chce, a co on zavrhuje, i my zavrhuje, on sám už za nás všechny války dokoná; on, kterýž dal chtíti, dá i moci: abychom byli spolupracovníky děl jeho a s pleťsáním víry prorocký onen výrok říkali: „*Pán osvětlení mé a spasení mé, kohož se budu báti: Pán ochránce života mého, před kým se třásti budu?*“

V. – Kdož tedy *nikoli z krve, ani z vůle těla, ani z vůle muže, nýbrž z Boha se zrodili*, nechť obětují Otci svornost pokojných synů a v prvorozenci nového stvoření, který přichází plniti vůli ne svoji, nýbrž toho, který jej posílá, nechť veškeré za vlastní povolání údy se shromáždí: neboť milost Otce nikoli nesvorné ani různící se, nýbrž jedno smýšlející a jedno milující za dědice povolala. Těm, kteří přetvoření byli v jeden obraz, dlužno míti duši stejně utvářenou. Narození Páně narozením jest pokoje, neboť takto dí Apoštol: *Onť jest pokoj náš, kterýž oboje učinil jedno*“, poně-

vadž ať Žid, ať z jiného národa, *skrze něho máme přístup v jednom Duchu k Otci*. A ten v předvečer dne svého umučení, dne dobrovolným určením zvoleného, učedníky své touto zvláště naukou vzdělal, an řekl: „*Pokoj svůj zůstavuji vám, pokoj svůj dávám vám*.“ A aby pod všeobecným názvem pokoje jeho jakost nebyla nezřejmá, připojil: „*Ne jako svět dává, já dávám vám*.“ Máť, říká, svět přátelství svá a mnohé činí zvrácenou láskou svornými. Jsou i v neřestech lidé stejné povahy a podobnost předmětů touhy plodí rovnost vášní. A byť se snad i někteří našli, kterým zvrácenosti a hanebnosti se nelíbí a kteří nedovolené ústupky z přátelství své lásky vylučují, přece takoví, ať už jsou Židé, kacíři nebo pohané, nejsou z přátelství Božího, nýbrž jsou z pokoje světa. Pokoj však lidí duchovních a katolíků, který z nebes přichází a do nebes přivádí, žádným nechce abychom se obcováním s milovníky světa směšovali, nýbrž abychom všem překážkám odporovali a od zhoubných rozkoší k pravým radostem vzlétali, neboť dí Pán: „*Kde jest poklad tvůj, tam jest i srdce tvé*“: to jest, nízko-li jest, co miluješ, k nejnižším věcem klesneš, vysoko-li jest, co miluješ, věcí nejvyšších dojdeš. A tam nechť nás, kteříž jedno chceme, jedno smýšlíme a ve víře a v naději a v lásce svorni jsme, Duch pokoje pohání a přivede: ježto *kterížkoli v Duchem Božím vedeni bývají, tiť jsou synové Boha*, kterýž kraluje se Synem i Duchem Svatým na věky věkův. Amen.

Přeložil František Pastor.

KOLEDA

Spiewass malému dietiatku
w przisnem powiganku,
kdiž strogiss twrdau kolibku,
cztnemu pacholatku,
nineg, nineg, roztomileg
Gezissi spanileg,
stokrat mileg,
nineg, nineg,
Synaczku rozmileg.

Nineg me dietiatko,
sliczne pacholatko,
nineg, nineg Gesulatko
nineg nemluvniatko
nineg, nineg me holatko,
nineg nebeske paniatko,
nineg, nineg Gesulatko,
nineg, me paupatko.

Nineg, nineg mnie przemileg,
o kmente przedraheg,
nineg, nineg ze wssech mileg
Gezissi spanileg.
Nineg, nineg me dietiatko,
nineg nebeske paniatko,

nineg, nineg pacholatko,
rozkossne paupatko.

Staročeská koleda, přilepená v rukopise Postily M. Jana Rokýcany v Křížovnické knihovně v Praze. (XVII F 3), na starobylém papíře s písmem ovšem pozdějším.

PŘEPIS

Zpieváš malému děťátku
v přísném povijánku,
když strojíš tvrdaú kolíbku
ctnému pacholátku,
nynej, nynej, roztomilej,
Ježíši spanilej,
stokrát milej,
nynej, nynej,
Synáčku rozmilej.

Nynej mé děťátko,
sličné pacholátko,
nynej, nynej, Jezulátko,
nynej, nemluvňátko,
nynej, nynej, mé holátko,
nynej, nebeské paňátko,
nynej, nynej Jezulátko,
nynej, mé paupátko.

Nynej, nynej, mně přemilej,
ó kmente předrahej,
nynej, nynej, ze všech milej,
Ježíši spanilej.

Nynej, nynej mé děťátko,
nynej, nebeské paňátko,
nynej, nynej, pacholátko,
rozkošné paupátko.

P a u l F o r t

SVATÍ TŘI KRÁLOVÉ

Kantilény o jejich hrobech

Louisu Dumurovi

V tom kraji jest město Sába. Tři Mudrci, kteří přišli klaněti se Ježíši Kristu, jsou pohřbeni v tom městě ve třech hrobech velice velikých a krásných; na každém z těchto hrobů je čtverhranný dům a jsou všechny tři vedle sebe. Těla jsou ještě úplně celá a mají vlasy a vousy.

MARCO POLO

Kantiléna vzpomínky nebeské

V nebesích v mé zahradě tré svatých Králů odpočívá, pod osykami, jež z démantů jsou, v nichž divoký slavík zpívá.

Jeden na rouchu tři ibisy má mezi květy, na druhém dva sloni stříbrní, a Anubise má tam třetí . . . Jsou pokojní a přeslavní,

a jak jsem je viděl děfátkem jsa, když mi zlata, kadidla a myrrhy nesli. Víte, co jsem se jim nasmál, Rodiče mí, Vole, Osle,

v slámě v onen večer hvězdný, večer jehňátek a pastýřů, tamburinami a rolničkami zvonící, večer slavíkova rokotání v štěpnici . . .

Zdali v městě Sábě odpočívají tři svatí Mudrci? Ne, však tamo mezi kvítím, hore v slávě, výše nežli v oblacích.

Do pouzder jsou uzavřeni v křišťále, oči mají živý všichni tři, božskou moji hvězdu na čele, brady rozvlněny v povětrí.

Slavík opěvá těm králům vyhoštěným krásný večer stínu a tajemných září, kdy se snuli v řadě, počtem tisíc, velbloudi a dromedáři,

Jako nit, jež navlečena v lunu otevřevší se, v zář bělostnou, již zeleň halí, a jež obloukem jest v samot svaté dáli, všichni pak se tudy brali.

Oné šťastné půlnoci, již slavík chválí v šera chvíli, diamanty posévané, ó králové mudrci, věčnost celou takové již nenastane.

V nebi zahrada má halí hroby se svatými Třemi Králi, pod nebesy, jejichž růžovost a žluť jest vzata

na slezech a jsou jako v hloubi věkův úsměv, neb
jak těchto růží dech.

Kantiléna vzpomínky pozemské

Vpravdě město Sába stále mudrců tří Králů chrání,
ve třech hrobech: jeden, veliký a nízký, všecek
z rubínů, jest v listů šepotání;

ve třech hrobech: jeden tak jest odvážný, že stápi
vlys svůj v mračen pění, všecek ze smaragdů zbu-
dován jest; ve třech hrobech: moudrý ještě méně.

třetí noří střechu zlatou nebi do srdce, kde Bůh
si sladce pění: „Co zde zamýšlí ten poklad? Slunko
moje víc se stkvěje.

Dechnu do hrud zlatých, které Kupci vyzdvihli
až v moje nebe, aby se mi postavili. Tolik sabejští
jsou plni sebe.

Ajta, níže sloupy nové, které vztyčili tam Kali-
fové, blesku můj, jenž sžíráte a hřmíte, ihned mi je
přerazíte.

Nic již není z toho? Bortí se a řítí skály: bohat-
ství i pýchy hlad! Leč na zemi, kde vlna ta se valí,
na jeden z těch pomníků se dívám rád.

Božské dílo, které chudí učinili ze srdcí svých –
poklad svatý! Na hrobeček Melchiorův z mého
nebe růži spěšme dáti.“

Město sabejských nám hroby skrývá se svatými
Třemi Králi: já z nich vidím jeden, všecek z ru-
bínů jest, listoví jej halí.

Stíny v tiarách, tři Mudrcové z Arabie na veli-
kých ořích, Kašpar, Melchior i Baltazar kol díla
stojí, jež rubíny hoří.

Balkis, jež jim dala světlo světa, bílý přízrak vzpo-
mínání, Předkyně a Královna, Prut, z něhož Láska
zkvétá, řadou růží podává jim – růži s nebes na
dýchání.

Přeložil Bohuslav Reynek.

KRAJ LIMOUSINSKÝ
O VÁNOCÍCH

Zimní hodina večerní . . . Monadouzská rokle, rozryté a strhané stěny, modravé balvany, pohnědlé vřesoví, zelené a svěží mechy, popínající se břectan a tu a tam několik stříbřitých pňů bříz a smrků nad propastí se naklánějících, houštiny oněch nízkých doubků, jejichž bronzové listí vytrvává až do samého jara. Jiné doliny se splítaly, jiné hory vyvyšovaly své fialově nadechnuté táhlé vlny, své rozlehlé pláně pod šedou oblohou. Tyto prohýbané linie limousinské půdy vypínaly se, nížily se, ztrnulé ve svém rozmachu, k vápencovým pláním u Lotu. Na nejvzdálenějších hřbetech ještě probleskoval nachový večer, nedohaslá výheň . . . Po úbočích rozžehovala se světla a burácení slapů znělo samotou.

Monadouze jest vesnice rozložená na jednom z horských výběžků, má chudý kostelík s feudální věží o zdech otlučených a postřílených. Kolem ní naříkaly tříštěné vody a nářek ten měnil se dle dní a ročních období, býval zesilován bouřemi, tlumen letním vedrem, mohutníval hrozivě, když v dubnu horské sněhy jihnou. Za prosincového stmívání byl hlas ten teskným. Zdál se býti vzlykavými a štkavými výkřiky, deroucímí se z rozervaných hlubin země . . .

Kraj melancholický a rozkošný, jakási Bretagne, méně slavná a méně profanovaná, pravá . . . Křišťálové vody, zvonivé nářečí, chudoba. V Monadouzu jsou posud zažehnavací. Uctívají se posvátné studánky. Vodí se k svaté Claquettě koktavé a němé děti. Čaruje se ještě pomocí džberu a zrcadla. Osoby s nemocnou slezinou „kovají“. Ještě nedávno (psáno na začátku 19. století) konávala se divá honba na *bérou* (vlkodlaka). Vztyčuje se posud na osetém poli kříž a čtyři slaměné víchy na oslavu Krista a Evangelistů. Konají se slavnostní průvody Lunady. I vlci se vyskytují . . .

K půlnoční o Vánocích. Po stezkách, na úbočí oku neznatelných hor, bloudily plaménky, mizejíce, vynořující se, v průvod seskupené. Pojednou ozval se zvon, pak jiný a ještě jiný . . . Každý zvučel o sobě; střídaly se, jakoby váhaly splynouti . . . Okamžik, a smísily se v mohutný lad a jejich hlas se rozletěl tak radostně, že se zdálo, jakoby čtverá jeho bronzová peruť metala s povykem jas v hlaholnou noc . . .

Takto, jako každého prosincového večera, zvoněno Anděl Páně ve všech kostelích Limousinu a od sopek auvergnských ke kaštanovým hájům périgourdským, od vřesovišť creusských ke kamenným pustinám lotským zvučela noc jen hlaholy zvonů. V tento Štědrý večer však zvěstovatelky kovových jazyků hlásaly hlasněji neumdlévající naději křesťanů. Slibovaly evangelický pokoj a mír lidem dobré vůle, oněm pastevcům, oněm rolníkům, kteří odevšad spěli, před sebou těkavé plaménky, ve své bundě, ve svém plstěném klobouku, v těžké obuvi, se svou okovanou holí. Budily šestinedělku

a kojence v tichém ústraní, vetchou babičku v koutku u krbu a v teplé stáji u jeslí pobratřeného volečka s oslíkem. A tak mocný byl jejich zpěv naděje, že od jeho hlaholu chvěla se nebesa a země ve vzájemném objímání . . .

V hospodě před půlnoční. Kuchyně hostince v záplavě dýmu od lulek, výdechů horkého vína, čmoudu od pánve s jelity připomínala Rembrandtovy rytiny temnojasů. V pozadí ztrácely se schody s těžkým dřevěným zábradlím. Žlutavým oparem tlumená lampa kývala pod břevnovím, mezi věnci blyštících se jaternic, čtvrtkami vepřoviny a pletenci žlutých cibulí. Na špinavé stěny, na okřín z temného bukového dřeva, na stůl s nákladem lahví, na černý šat žen lil rudou záři roštím živený oheň, jež prohrabávala starucha příkrčená k zemi. Chvílemi dlouhý, ohebný plamen, olizuje obrubu pánve, osvítil mocnějším zážehem vnitro krbu povlečené načechranými sazemi, polozavřená dvířka pece, háky závěsu na kotel a mísy na dutých koulích frčíku z litiny. Tento náhlý plápol mrsknul zdola nahoru do tváří starochů sedících v *cantou*. Zostřoval kmetská líce, kostnaté čelisti, zarostlé chřípě, oholené brady a zcuchané vousy, o starodávné cípy límců se otírající.

Nahoře pili hoši, povykovali a nohy jejich otřásaly podlahou . . . Ale dole byli jen lidé povážliví, kteří přišli na půlnoční a nikoliv, aby pili a jedli. Tu chvíli otvíraly se dveře a jiný staroch a jiná žena pozdravovali hostinskou hlasem co nejzpěvavějším: „Hé! *adusias*, la Brandou! . . .“ Napotom

stavěli svoji svítilnu pod schody a zůstávali s množstvím jiných státi, paže svislé, ničeho neříkající.

Někteří z těchto Limousanů, drobní a slabí, měli táhlé, trpné obličejí a onen výraz živočišné resignace, kterýž vidí se u sedláků XVII. století na obrazech bratří Le Nain. Jiní byli žluté pleti, tupých nosů a vystouplých lících kostí typu mongolského. Staré ženy, hubené a ztrávené, měly kartounové šátky pod pláští a *palholu* se sametovým vázáním přes čepce. Mladé však, oděné již po městu, měly jen čepce, plný krajkových varhánků, ozdobený mušelinovými stuhami, splývajícími po živůtku a zadrhnutými do pěkného uzlu. I podobaly se starožitným loutkám, oněm loutkám z lepenky, majícím dvě rudě namalované kolečky na lících a dvě černých stužek namalovaných na skráních.

Pojednou do lomozu hlasů a kročejů a řinčení nádobí a syčení pánve zapadl první úder dvanácté . . . A mezitím, co hodiny rozsévají jasně a zřetelně jedenáct ostatních, rozpoutává se radostná bouře zvonů a zvonků, zaléhá v teplou síň i temnem, chladem a sychravým dechem nočním. Všichni, kdož seděli, povstávají . . . I začínají ženy odcházeti, majíce plášť přehozen, kapuci shrnutu, jedna po druhé, v hlubokém mlčení. Skromná svatyně, úl duší, vyzařujíc do temna noci slabý svit polootevřenými dveřmi a okny, přitahuje noční roj věřících.

Ústa zamčena, muži smekají přede dveřmi, všichni překračují práh, klanějí se hlavnímu oltáři, kropí se svěcenou vodou a ze široka se křížují, rozstupují se, ženy na levo, muži na pravo. Dlaždičky jsou ledové. Svíce na oltáři plápolají a vůně spalovaného vosku mísí se v oživující aroma hořkého zimostrázu, pryskyřnatého smrčí a čpavého jalovce.

U oltáře jsou jesle zastřené mušelinem. Budou odhaleny až o pozdvihování. Modravý dým kadidlový stoupá v klidných, lehkých spirálách a nasycuje vzduch mdlobnou sladkostí Orientu. Svíce na oltáři, stříbrné růže, zlato tabernakulu míhotají se jako v dálce tou oblačnou slávou kadidla. Věřící vzpomínají vůdčí hvězdy králů, jejich pokladů, na kruchtě děti zpívají: Vzhůru, vzhůru, pastouškové... polo v řeči spisovné, polo v nářečí, vyvolávají obraz srdečných a naivních figurek, svatých loutek, vyřezaných pasáčkovým nožem: Pannu, Božské Děťátko, Pěstouna, nevinná hovádka, přidružená plesu lidí; a když dojde na refrain, rozepeje se pod klenbou všechno všudy velmi silně, stále silněji, až se to podobá chóru někdejších válečníků, kteří za Césara deptali tuto půdu Limousinskou. Kostel se otřásá těmito hlaholy... Čtyři evangelisté, podpírající starou kazatelnu, pestřeji nabarvení než pohlaváři siouxští – okrem, indigem, červcem – u sebe symbolická zvířata, chvějí se mezi guirlandami hrubé řezby a zlatými révami. Jejich pozorné oči v úplňkovitých obličejích venkovských pozorují vráskovitá líce, lysé lebky, *palholy* a čepce... Obřad vykonává se beze změny od věků... týž pastýřský zpěv s tím-

těž dudáckým nápěvem zaznívá tu v tuto chvíli rok jak rok . . .
Při pozdvihování, jakmile stříbrný zvuk zvonku dozněl a
hlavy zase se rovnaly, v modravém oblaku rozstoupil se
dvojitý bíle zastřený kryt a ukázaly se jesle. Zjevilo se vos-
kové Jezulátko, přioděné krátkou košílkou, všecko růžové
v žlutavé slámě . . .

B O S S U E T

LIDÉ OBRAZNOSTI A LIDÉ ROZUMOVÍ

Obraznost, podle toho, jak se jí užívá, může myslit buď sloužiti nebo jí škoditi.

Užívá-li se obrazností náležitě, užívá se jí jenom k tomu, aby se upoutala na něco pozornost ducha. Mluví-li se na příklad o vlastnostech kruhu nebo čtverce a o jejich vzájemném vztahu, představím si v duchu kruh nebo čtverec a tento obraz mi mnoho přispěje k tomu, že se uchráním roztržitosti a připoutám svou mysl na tento předmět.

Špatně se však užívá obrazností, připustí-li se, aby ona rozhodovala: to se děje zejména u lidí, kteří pokládají za pravdivé jenom to, co jest přístupné obraznosti a smyslům. Jest to hrubý omyl, který zaměňuje obraznost a smysly s rozlišováním a usuzováním.

Zkušenost také ukazuje, že obraznost příliš živá dusí stránku rozumovou a soudnost.

Třeba tedy užívatí obrazností a smyslových obrazů

jenom k tomu, abychom se v sobě usebrali, ale tak, aby rozum vždycky podržel vrch.

Odtud lze postihnouti rozdíl mezi lidmi obraznosti a lidmi přemýšlejícími nebo rozumujícími, zkratka ducha soudného. Dříve však nutno vymeziti dvojí význam slova „duch“ v tomto smyslu.

„Duch“ vztahuje se někdy jak k obraznosti tak k rozumu, jedním slovem ke vší duševní činnosti v nás. Když jsme tedy řekli, že si představíme v duchu kruh nebo čtverec, slovo „duch“ znamenalo tam „obraznost“.

Nejobyčejněji se však myslí slovem „duch“ soudný rozum, takže člověk soudného ducha a člověk zdravého rozumu znamená takřka totéž, neboť slovo „rozum“ znamená tu více správný úsudek.

Když jsme se o tom dohodli, je nám už rozdíl mezi lidmi obraznosti a lidmi soudného ducha zcela patrný.

Oni jsou zejména schopni zapamatovati si a představit si věci, jež vzrušují smysly; tito dovedou rozeznati správné od nesprávného a míti svůj úsudek o tom i onom.

Lidé těchto dvou povah poznají se podle řeči a podle chování.

Prvním se daří zejména v popisech, v živém líčení, v přirovnáních a v podobných věcech, jež skýtají smysly; druhým zase dává jejich zdravý duch schopnost pronikavého soudu s přesným a správným smyslem rozlišovacím, který plodí slova výstižná a jasná.

První jsou vášniví a prudcí, protože obraznost, která v nich převládá, přirozeně vzbouzí a živí vášně; druzí jsou spořádaní a umírnění, poněvadž jsou více nakloněni poslouchati rozumu a následovati ho.

Člověk obraznosti má vždycky pohotově hojnost možností, neboť jeho paměť je velmi živá a jeho vášně velmi vroucí, což dodává jeho duchu pohyblivosti; člověk rozumový se umí lépe rozhodovati a jedná s větší důsledností. Takže jeden nachází obyčejně více prostředků k cíli, druhý si však v nich dovede lépe vybírat a stojí pevněji.

Jelikož jsme řekli, že obraznost velmi prospívá mysli lidské, jest jasno, že k tomu, aby měl člověk náležité schopnosti, jest potřebí jednoho i druhého. Jest však třeba, aby v takové povaze rozumovost a soudnost převládala.

Jestliže jsme rozlišili lidi obraznosti od lidí rozumových, neznamená to, že snad první jsou docela zba-

vení soudnosti a druží obraznosti; tyto dvě věci jdou vždycky spolu; charakterisujeme však lidi podle té vlastnosti, která jest u nich v převaze.

Ještě by se tu mělo promluvit o lidech paměti, což jest jakýsi třetí charakter mezi lidmi rozumovými a lidmi obraznosti. Paměť mnoho pomáhá soudnosti, ale náleží vlastně k obraznosti, ačkoli v obvyklém hovoru nazýváme lidmi obraznosti ty, kteří umějí vynalézat, a lidmi paměti ty, kteří podržují v paměti to, co druží vynalezli.

LIST
J. SLOWACKÉHO MATCE

Z polštiny přeložil Josef Matouš

Dne 10. února 1837. Bejrut.

MOJE DRAHÁ.

Přede dvěma dny jsem Ti, má drahá, vypravil list, v němž jsem vypsal egyptskou cestu. Ted' jsem to zařídil s dopisem jinak než dříve, doufaje, že ne-li oba, tož aspoň jeden dojde k Tvým rukám. Z listu, který jsem poslal dříve, se dovíš, jak jsem plul po Nilu, jak jsem pouští jel na velbloudu; nyní Ti vyličím svou karanténu na poušti u malinkého městečka El-Ārisch.

Představ si, drahá, že po osmídenním putování písečným krajem vykázali nám pro dvanáctidenní karanténu písečnou planinu, rovnou jako stůl, obklopenou jen pahorky písku, a nic více. Vyznačili toliko místo, kde měly státi naše stany, poznamenali hranici, za níž jsme nesměli přecházeti, a zůstavili nás milému Pánu Bohu. Pouze k malému stánku, který jsme s sebou měli, přidali nám ještě dva, jeden pro nás, druhý pro ostatní, ale ten byl tak potrhán, že v něm vesele hospodařilo slunce. Kolem nebylo nikde příbytku, kde by bylo možno se ukrýti pro případ deště, slovem, místo smutné, jehož ticho bylo přerušováno pouze vzdáleným šumem Středozevního moře, a po jiných dvou stranách bylo viděti dva smutné palmové lesy. Tak jsme se tedy rozložili na tom písku, vyhrabali jsme v něm kuchyňku, já jsem zabral veliký stan, můj druh v našem malinkém rozložil své krámy a takto nás zastihl Štědrý den . . . Večer můj druh vytáhnuv ukrytou fujaru zahrál mi vesnickou koledu, jíž jsem naslouchal, leže ve své boudě na pohovečce, podivně dojat . . . Poděkoval jsem mu a nastal večer . . .

Vtom se nebe zakrylo mraky, rozpoutala se bouře, nejhroznější ze všech bouří, a trvala po celou noc, plných 13 hodin. Nemůžete

si ani představit, jak hrůzná byla pro nás oba, ležící ve svých stanech, ta bezesná noc, kdy každá chvíle zdála se již poslední, tak byly blesky hrozné, blízké a husté. Svíce, několikrát rozžatá, vždy zhasla, déšť prosákl plátnem stanu a kaluže podemílající naše lůžka položená na zemi donutily nás, abychom všechno stočili v jediný balík a sami byli deštníky svých věcí. Posléze k ránu ustala bouře a drobně ještě pršelo. Vyšel jsem, abych shlédl, co se stalo s mým druhem, a blahopřáli jsme si navzájem. Pojednou spatřím, že malá říčka, protékající dolinou, se rozvodňuje, trhá břehy a rozkypělými vlnami valí se přímo na naše stany. Zprvu jsem nemohl pochopiti, co to znamená, tak byla pro mě nová podívaná na tu zátoku. Vbrzku jsem poznal celé nebezpečí a za pomoci sluhů jsme ve čtvrt-hodině odnesli stany i všechny věci na malý písčité pahorek, a voda zabrala naše místa v dolině. Tak tedy nám, smutně se sušícím na pahorku, uplynul první ponurý den svátku. Hladovi, neboť na kuchyni nebylo ani pomyslení, promoklí, beze stanu, museli jsme spáti na vlhkém písku, jež jsme pokryli mokrou rohoží a pohovkou. Potom zase bylo pěkné počasí a trvalo až do našeho příjezdu do Gazy. Pod stanem na písku zažili jsme také zemětřesení, kteréž v Syrii úplně pohřbilo mnoho měst. Viděl jsem sám Tiberiadu, v níž zahynulo 500 lidí a ani jeden dům nezůstal celý . . .

Nebudu Ti popisovati Gazy, ani Jafy . . . V tomto městě jsem doufal, že zastanu Alexa Spitznagela, jenž tu je vice-konsulem, ale mé očekávání bylo zklamáno, neboť odejel na řecké svátky do Jerusalema, a odtamtud prý na horu Sinai . . . Myšlenka, že ho ne spatřím, mě sužovala i spěchal jsem do Jerusalema, abych ho, byť jen na chvílku, před odjezdem uviděl a objal . . .

Do Jerusalema jsem dorazil dne 13. ledna o 9té hodině v noci. Brány městské uzavřeny, hrobové ticho, měsíc, štěkot psů odpovídající na naše bušení na bránu, nejistota, zda naše listiny nám vy-mohou vstup, či bude-li nutno přenocovati v širém poli, jakési vzpo-mínky křížácké — to vše mi učinilo památným příjezd do Jerusa-lema. Nakonec po dvou hodinách se otvírají brány, zajiždím do kláštera. Spitznagel slyše hlas cizinců sestupuje, беру ho za rame-

na, obracím k sobě a díím mu: Alexi! Nepoznává mne. Ptám se ho několikrát: „Jak to? což mne neznáš? . . . odpovídá mi po třikrát: „Odpusťte, pane, ale opravdu si nemohu vzpomenouti . . . “ Posléze jsem musel se srdcem bolestí sevřeným vysloviti své jméno a příjmení . . . Byla-li pro mne těžká ta chvíle, ještě těžší bylo nazítří rozloučení s ním, neboť jsem ho nemohl zdržeti ani na půl dne.. Přišel ke mně a vzav mě za ruku, pravil: „Na shledanou“; objímaje ho s poněkud hořkým úsměvem jsem odvětil, že odjíždí-li, není již dozajista potřebí loučiti se slovy: na shledanou . . . Celý ten den bylo mi smutno.

Ze dne 14. na 15. měl jsem ztráviti noc u hrobu Kristova . . . Při pomýšlení na tu noc (tak jsem měl rozrušené nervy) slzy se mi řinuly z očí. Noc ztrávená u hrobu Kristova zůstavila ve mně navždy mocné dojmy. O sedmé hodině uzavřen kostel; zůstav sám vrhl jsem se s velkým pláčem na hrobní kámen. Nade mnou planulo 43 lamp. Měl jsem bibli, ve které jsem četl do 11. v noci. O půl dvanácté přišla k hrobu mladá žena a muž, jak jsem soudil, manželé, kteří bezpochyby prodlévali v klášteře a učinili slib, že každý den se pomodlí v noci u hrobu. Jak se oba krátce pomodlili, políbili náhrobní kámen a potom ke mně přistoupili a oba mi políbili ruku. Tak jsem byl zmaten, že jsem nevěděl, co počíti. Odešli, zůstal jsem sám. O půlnoci dřevěný zvon vzbudil v kostele řecké kněží. Různé církve, každá majíc své větší nebo menší oddělení v té budově, probouzely se na hlas toho zvonu. Bohatá řecká kaple zazářila lampami, ormiánský kostelíček také rozžal svíce a započal zpěvy. Kopt, který měl dřevěnou budku, přilepenou ke katafalku pokrývajícimu svatý hrob, taktéž (jak jsem viděl štěrbínou) započal ve svém altánku rozdmychávati a připravovati kadidlo. Též katolíci v daleké kapli počali pěti jitřní, slovem, o půlnoci se vzbouzeli lidé, jako se budí ptáčky na římsách jedné budovy švitořice o východu slunce . . . Nejprve sloužili na hrobě mši Řekové, potom Ormiáni, o druhé pak hodině noční kněz rodák za mce sestřenku, a já kleče na místě, kde bílý Anděl řekl Magdaleně: „*Není ho tuto, vstať jest z mrtvých!*“, poslouchal jsem celou mši s hlubokým pohnutím. O třetí v noci

znaven jsem se odebral do kláštera a spal jsem jako děcko, které se zmučí pláčem.

Byl jsem také u Mrtvého moře, v Betlemě, kdež jsem rovněž poslouchal mši slouženou na *žlábk*u Kristově. Všechna ta místa v okolí Jerusalema plní srdce jakousi prostotou a svatostí. Milo býti v prosté jeskyni, kdež andělé zvěštovali pastýřům narození Páně. Milo zříti vesničku Jericho, zbořené kdysi hlasem trouby božího vůdce. Ale kdybych chtěl vylíčiti jednotlivě všechny události a všechny dojmy, které jsem zažil na své pouti po Palestině, bylo by na to třeba celého díla . . .

A jaká je to, má drahá, krásná země! Jak je pokryta pryskyřníky ohnivých, modrých a bílých barev, co tu narcisů, kosatců, jak se podobá krásnému koberci . . . Jedině hory, na nichž stojí Jerusalema, divoké a neplodné, dodávají tomu městu strašné fysiognomie. Hruzný jest údolí Josafat . . . Pod olivami Kristovými vzal jsem si hrstku hlíny na svůj mdlý zrak. Byl jsem v Nazaretě, v Naplu, posléze jsem přijel k mrtvé, právě pohřbené Tiberiadě. V městě jen trochu živých lidí, a všichni někoho oplakávají . . . Jezero, kde Kristus sedával do lodi, uče lid, blankytné a pokojné, je dokola vroubeno horami; na jedné z nich se stal zázrak rozmnožení ryb a chleba. Nenašed mezi ssutinami nikde lůžka, spal jsem na trávniku pod širým nebem; a když jsem se probudil a odkryl hlavu, viděl jsem měsíc pozdě vycházející nad Genezaretským jezerem . . .

Odtud za 5 dní jsem dorazil do Damašku. Město podobající se Kahyře a nezajímavé, a přece s okolím velmi krásným. Posléze překročiv sněžný Antilibanon stanul jsem prostřed překrásných zřícenin Balbeku. Pamatuješ se, drahá, že kdysi, a je tomu již velmi dávno, u nás na pianě leželo dílo o zříceninách Balbeku a Palmyry s ohromnými rytinami. Stojí nyní mezi skutečnými sloupy, připomněl jsem si ty chvíle dětství, kdy jsem si je prohlížel na obrázku, a mé srdce bylo plno smutku. Libanon, taktéž pokrytý sněhem, přejel jsem šťastně na koni. Od svého výjezdu z Kahyry po dva měsíce jsem v sedle, a je mi tak dobře. Zasněžené hory naplnily mě též dalekými vzpomínkami. Nyní jsem dojel do kraje, v němž je prá-

vě nejkrásnější jaro : některé stromy jsou posud zelené, jiné se zelení teď odívají. S mandlovníků prší květy, slunce nádherné, slovem, je to vpravdě zaslíbená země. Neopustím jí, až za dva měsíce. Nepojedu do Cařihradu, neboť mě příliš to město nezajímá ; raději ještě poznám Libanon a křesťanský kmen Maronitů . . .

Řekni, drahá, Hersilce, že Malagamby jsem neviděl, neboť jsem nebyl v místě, kde mešká ; ale viděl jsem mnoho báječně krásných tváříček, nechť mne tedy jen neobviňuje z nestálosti a lenosti.

S netrpělivostí očekávám, má drahá, od Tebe v Livornu dopis. Časem se mi hlava i srdce plní hroznými myšlenkami, než potom mám důvěru v Boha a jsem klidnější. Napište mi obšírně, aby mi Váš dopis vynahradil dlouhý nepokoj. Jen jediný list jsem dostal v Kahyře, ostatek nevím naprosto, co se děje se známými a milými osobami. Co Ti všechno, Filové, vrátivše se, o mně napovídali ? zdali mě mají ještě trochu rádi ? poštěstilo se jim to s tetičkou ? A Ty, má drahá, zdali pak mě také miluješ a nemáš mi za zlé tuto cestu ? Nezní-li mé listy, podobající se vzdálenému echu, příliš smutně v tvých tichých pokojíčkách ? Nebo, řekni mi, drahá, co mám dělati na tomto světě ? Třeba letěti, kam mě vítr zavěje, a modliti se ke Kristu, aby mi kdysi dal klid a spokojenost, a mám naději, že mi ta cesta nebude zcela neužitečná, byť i jen paprsek tak krásných vzpomínek padl do mého stáří, dožiji-li se pozdního věku . . . Někdy, až usednu s Tebou na hřbitůvku křemeneckém, budu Ti vypravovati o hrobech dávných, velikých lidí a o pomnících starých věků. A naslouchajíc mým vzpomínkám, budeš se tam usmívati jako kdysi, když jsi naslouchala mým snům o budoucnosti.

Bud' zdráva a šťastna ! Má nejdražší ! Má nejmilejší !

Julius.

Emil Breiter

O BÁSNÍKU „SEDMÉ JESENĚ” TUWIMOWI

Těžko se dnes přiti o to, zda jest Tuwim „prvním futuristou v Polsku“. Ale tolik je jisto, že jest z nejpřednějších našich básníků, spisovatelem průzračně čistých zdrojů lyrických a křišťálového jasu slova. To, co jeho mladý a bujný talent vytvořil v oblasti jazykové tvorby, co vyjasnil a pojmenoval čarovnou a podivuhodnou intuicí geniálního takměř dítěte, stalo se léty vážným článkem našeho básnictví.

Básnická organisace Tuwimova je zjevem zcela výjimečným. Jest umělec z milosti Boží, o němž možno užiti plně slov německého romantika: Ich singe, wie der Vogel singet, der in den Zweigen wohnet.

V jeho poesii se chvěje nota nadšení a štěstí, smutku a melancholie, víry a zanícení. Tuwim dobývá svého světa nejen bohatýrským dithyrambem a zpředmětnělou lyrikou, nýbrž především zcela osobitým a naprosto soustředěným zamyšlením, kteréž se před zrakem básníkovým láme v tisícere duhy, barvy, ohně a plameny. Téměř každý verš jest veledílem umění a objevem duchovním. Pro něho není filosofie ani záhad, kterých by nedovedl

přetvořiti v prostou a naivní metaforu básnickou. A každý obraz Tuwimův jest ztopen netoliko v kypící přírodě, žije s ní takorča v živelné spojitosti, nýbrž roste ze samého tajemství tvůrčího dění – svébytnou, niternou rytmikou a harmonií „objímající svět i kraje zaslavětí”.

Tuwim jest více než básník: jest písničkář. V každém slově zachycuje tajemný motiv mijející chvíle, božstvům nejsubtilnějšího zamyšlení buduje svatyni a z veršů vytváří harmonie a akordy. Každé slovo má hodnotu zvukovou, každá báseň jest písní . . . vedle slov.

„Slunnou měl jsem cestu, bílý, hezký dům” . . . – žaluje básník – „smutno mému srdci, smutno mým je snům” . . . Ale jako nesmrtelný Heine dává se v boj se smutkem a rozpomíná se v mysl na „sedm jeseň” své legendární lásky. Bílé a černé růže kvetly mu v těch letech. Prožívá zoufalé pády a farysové vzlety, píše „strašné” a ponuré listy, vžívá se v „tragické psalmodie” po kavárnách a noří se v tiché dumy nad listy „beze slov”. Leč ani na chvíli nezapochybuje o svém konečném vítězství. Jde „za svým štěstím” – jako šel každý milenec Apollinův. „Jdu jen – vpřed . . . A vím, že dojdou vždy, ať dám se cestou tou neb tou.” Tak může mluvit a věřit jen nejvyšší prostota a nejčistší poesie.

Neboť u Tuwima prostota básnického citění jde ruku v ruce s jasností výrazových prostředků. Ta prostota jest jakoby prosycena životem, je jím na-

pojena, okouzlena. Nic se vlastně nestalo, a přece se život přelévá za břehy těch básní, kypí nachovou pěnou, rozstříkuje se mezi čtyřmi stěnami tiché samoty a roztéká se v hlučné ulici mezi proudícím davem neznámých chodců.

Tuwim se nežene za davem, leč jakoby se zmocnil celou bytostí jeho nejvyšších napětí svalových a mozkových a rozvedl je nejsladším způsobem po jasné lyrice svých písní, plných pohody.

A tu vzniká takové veledílo básnické reflexe:

Vpravdě, mnoho žiji. Ale vlastně chvěla
v měnlivém mém žití jediná se touha
napiatá jak na tetivě tenká střela:
linie být pouhá.

Na proud života jak na vodu lehnu si naznak,
bez vůle a bez myšlenky poplynu,
přímo – přímo – nesen lehce – tak,
v prostoru kdes, v očích tvých nechť zahynu.

Tuwim jako umělec zřejmě se prohlubuje po stránce jazykové tvořivosti. Není to ani kaspro-wiczowské zápolení s nepoddajnými balvany slov, ani vyhledávání zastaralých příbuzných rčení. Tuwim umí opravdu podivuhodně, instinktivně najít zvukový výraz pro pojem. Asociace melodie se přetváří v asociaci slova.

Boj o jazyk, o to, aby ses zmocnil jeho tajemství,

jest vlastně úporným zápasem s kultem tradičních přirovnání a pojmů. Tuwim poslouchá obrazy, dívá se – melodiemi. Všechny prvky uměleckého vnímání se taví v této výjimečné organizaci v novou, překvapující syntesu. Odtud kouzlo svébytné a utajené svěžesti; nemožno jí postihnouti v zevním útvaru veršovém, a přece náhle se vynoří z některého přirovnání nebo z nějaké metafory, úžasně prosté a jedinečně vzácné.

V „Sedmé jeseni“ jest několik nových básní, ve kterých tento druh básnictví jest objektivně ilustrován. Stačí uvést „Strom“.

Takových veršů v naší lyrice potud nebylo. Všechno jest v nich vyjádřeno a zakleto: slunce i nadšení, láska i štěstí. A nade vším se vznáší ohromná radost ze života a pohanská láska k přírodě. Tuwim, o němž se říkalo a psalo, že jest básníkem města, stejnou silou tu udeřil do všech akordů. Neboť moje láska se rozlévá na veškerenstvo, a krása velikých mistrů – je mi božskou naukou, a duše v nejvyšším zanícení vzývá Tebe, má Dívčino, nesmrtelné Umění.

Nikdo, zajisté, plnějším právem se nemůže nazvati miláčkem Múz.

Skamander XVI.

PŘEL. JOS. MATOUŠ.

V. Cardarelli:

RODNÁ ZEMĚ

MÉ RODIŠTĚ

I

Městečko, kde jsem se narodil, kde jsem prožil dětství a část jinošství a poznal první lásku, nazývalo se kdysi Corneto Tarquinia, obecněji Corneto. Teď jim přišla podivná myšlenka vypustiti Corneto a nechat jen Tarquinia; já však je budu nazývatí dále, jak jsem je vždy nazýval, neboť zapomenouti jména tak starého a mně tak běžného, nebylo by mi snadné. Kdo by si mne tedy chtěl „dobíratí“, mohl by odpovědět, že k tomu, aby kdo měl pěkný pár rohů*), nemusí býti nezbytně z Corneta; že u nás rohy nahánějí tak málo strachu, že je mívají za okrasu na kredencích! jsou-li vhodně vyčištěny a upraveny, užívá jich rolník jako nádoby, v níž si nosí olej na venek, jako užívá tykví na stůl; a že ostatně, kdo by to nevěděl, Corneto nepochází od slova corno (roh), nýbrž od slova corniolo (dřín), což právě je stromek namalovaný na znaku na radnici. Pěkný stromek,

*) Slovní hříčka; roh = it. corno.

na mou věru! Velmi tvrdý a neporušitelný, s kmenem tenkým a ostrým jako meč, s plody červenými a natrpkými, a pastevci a hospodáři si z něho dělají své zahrocené hole, které se, jak si představují, jistě podobají žezlům prvních pastýřů národů a hrozným kopím reků Homerových.

Zdá se, že byla kdysi kolem mého rodiště, třebaže jeho území je rozlehlé, celá houština dřínů; kadeřavý, drsný, hustý les, kde byli kanci, kudy procházeli loupežníci, a kamž poutník ubírající se do Říma, vcházel se strachem. Úkryt divoké zvěře a loupežníků. Tak to místo představoval Dante, který kdykoli má ve svém pekle popisovati nějaké místo zatracení, myslí vždy na Maremmu. A představuji si, jak divoké vzezření mělo ve středověku. Obklopeno jsouc přirozenou ochranou, tak hroznou a neschůdnou, s hrdými věžemi a hradbami na vrchole návrší, šířilo kolem sebe takový úděs, že ještě dnes, kdo shlíží s jeho hradeb, nespatřuje, kam jeho oko sahá, stopy po lidském obydlí. Chápeme dobře, jak mohlo ovládati území třikrát větší, než jakého bylo potřebí jeho řídkému obyvatelstvu — území, jehož hranicemi je pohoří a moře — a jak si troufalo první z obcí italských prohlásiti svou nezávislost na moci papežské. Aby ve válkách nepřítel pronikl až k jeho hradbám, musil zapáliti lesy, a vznikaly obrovské požáry, od jejichž kouře zčernaly věže a zlato mosaik na průčelích kostelů.

Dojem, kterým působí Corneto na toho, kdo tam přichází poprvé, může býti různý podle ročních dob. Ale prach a vítr tam je v každém měsíci; a ta nezbytná zasmušilost, která vychází dvojnásobně z toho, že to je město v Maremmě a že je

tak staré. Je plno míst a památek opuštěných a chmurných, ba i ulic, kde nikdo už nepřechází. V půdě nakupené a překopané leží ve vrstvách nad sebou aspoň tři civilisace, a čím více člověk vykopává, tím více pozoruje, že doba, od které člověk v těch místech jest, splývá se stářím země, že je mnohem starší, než jeho pamět. Nejasné vědomí toho všeho a nechut k tomu všemu působí, že Cornetští svým archeologickým pokladům rádi dávají jména opovrhlivá. Stačí říci, že palác Vitelleschi, jednu z nejkrásnějších budov renesančních nazývají „palazzaccio“.*) Není nic neobyčejného viděti někde ve vinici nebo v zahradě, etrurský nebo římský sarkofag, kterého se užívá jako nádržky k umývání zeleniny. Všude, ve městě i za městem se vám naskytují vložené zase do země a pokryté mechem ty proslavené náhrobní desky, na nichž jsou vytesány do tufu podoby ohromných obžerců s rozpuštěnými šaty a tělnatých matron s velikými vážnými obličejí, ležících a opírajících se o jeden loket, jako by chtěly povstati a dáti se do řeči, jako by je už omrzelo býti mrtvy.

Kraj, v němž se podle maremského zvyku provozuje střídavé hospodářství polní, je zde holý, zvlněný, vždy trochu tmavý a zachmuřený, posetý tu a tam zasmušilými zříceninami. Břehy mořské jsou pusté a šíří malarii. Na velmi dlouhé vzdálenosti od majáku v Civitavecchia až k hoře Argentario, jež se v slunci tyčí s oslňující bělí jako hora z aluminia, není viděti jiné budovy než káznici v Porto Clementino, která je stará několik století. Směrem k hoře je na večer viděti

*) Koncovka — accio vyjadřuje opovržení; palazzaccio = ošklivý palác.

ve veliké dálce světla z Montefiascone a na protějším svahu, trochu níže, horu Turchina u Monteromano, korunovanou na vrchole duby. Pak středověký vodovod, který mizí a zase vystupuje mezi řadou pahorků, nezbytný hřbitov vysoko na skále, který se zdá jako namalovaný Boecklinem, etrurské hroby, studánky, tisíc příkopů, úžlabin a přirozených jeskyní, a nade vším tím na dvou návrších starobylá Tarquinia, spočívající mezi kručinkami, bílá a větry ovívaná.

Ale tomu, kdo přichází od stanice, objevují se ponenáhlu, jak se přibližuje k obydlím, na svahu návrší pozemky ohrazené, vzdělané ve vinice a ovocné sady, tmavé, řídké háje olivové na skále, a kraj nabývá najednou rázu veselého a oživeného. Po jedné straně pod hradbami mezi topoly a rákosím teče řeka a plní údolí, kde se pilně pracuje, zpěvy slavičků. To je pěkné místo plné libých zvuků, kde je radost státi za jarních jiter na břehu a poslouchati zvuky, jež vítr přináší z celého rozlehlého údolí. Je slyšeti tam dole zahradníka, který si klidně hovoří zabývá se svou prací. Hlasité, zmatené hlasy, hlasy volající, ozývají se občas s polí a splývají s šumem vodopádu. Ženy perou u kašny šaty a hlasem, jenž se daleko ozývá, zpívají svou obvyklou píseň, zatím co slunce vře v uších a vzduch je pln hluku a šelestů. Vůz spuštěný o překot po svahu, řítí se a vyskakuje s rachotem podobným rachotu hromu.

A někdy se k tomu přidá zdola z jatek bučení vzpírajícího se vola, zuřivý štěkot psa, který se snaží přitáhnouti ho, chňapaje ho za jazyk, a temný úder palice.

Praví přísloví :

Chi ha bevuto l'acqua di Fontana Nuova
sempre a Corneto si ritrova.*)

Té vody, ach, Bože, co jsem jí vypil!

II

Nejkrásnější čtvrt mého rodiště je nesrovnatelně Sant' Antonio, svatého Antonína, ochránce zvířat. Tam je samý mořský vzduch; všichni tam pijí a jedí ryby. Nazývají svou veselou čtvrt „vesnicí“. Běda tomu, kdo by se jí dotkl! Veliký svátek vesnice připadá na 17. leden, první den Karnevalu, rozpustilý úvod k období fegatellu**), a jediná trochu vážná věc, kterou je viděti, je ráno žehnání dobytku. Ostatek pak je řada her, které jsou jedna směšnější než druhá a pesimistické — šplhání po stožáru, na němž nahoře visí odměny, závody oslů, tlučení hrnce — žák s množstvím lahvíček bílého vína, které jak se objevují, tak mizejí, den hojného jídla a veselí, kde si ze světce spíše tropí žerty, než že by ho slavili. Ačkoli se pod tím chabým, zamlženým zimním sluncem všecko zdá snem.

III

Pamatuji se na pohyblivou sochu Spasitele, velikého, růžového, velmi krásného, s očima světlemodrýma a s neuvě-

*) Kdo se napil vody z Nové studně, vždy se zase octne v Cornetě.

**) Fegatelli = jídlo upravené z pečených vepřových jater.

řitelnou ranou v boku, sochu, která se nese v procesí večer na Bílou sobotu, dříve než zapadne slunce, nese v procesí provázena jsouc ohromnými kmeny tvořícími les. Cestou, kudy se ubírá, ozývají se z oken výstřely do vzduchu, zvony se rozhoupávají a všechny slavnostně vyzvánějí. Zatím dojde procesí nahoru na náměstí, a vzkříšený Kristus, nesený na ramenou, kolísá se nad mořem hlav jako loď v bouři, se obrací a stojí se zdviženou rukou chvíli nehnutě žehnaje vítězně všemu lidu dole, který je pln štěstí a blaha a v ústech cítí chuť velikonočních vajec.

IV

Kostel sv. Kříže je spojen s hospitálem bratrstva sv. Jana. Je chmurný. Je obklopen nedlážděnými ulicemi, stodolami, kláštery, stájemi, starodávnými, zpustlými dvory s mramorovou studní uprostřed a starými vězeními papežskými: káznici. Na Zelený čtvrtek se koná v jedné z jeho sakristií, která se k tomu upraví, večere apoštolů. Všechno město obejde řadou dlouhou tabuli, pokrytou a plnou všech plodů Kalifornie. Dvanácte starých šibeníčníků v bílém rouchu čeká, až se pustí plnou parou do jídla a dají si biskupem v plné nádheře umýti a políbiti nohy.

V

Ti mírní a pracovití rolníci z Marek, kteří osadili nejlepší území mého rodného kraje, sestoupivše tam se svými četnými

rodinami, s bílými tažnými voly a pomalovanými vozy, přenesše se do Maremmy se svými venkovskými zvyky, jaký to houževnatý lid! Spí na venkově a ukazují se ve městě jen ráno ve sváteční dni, když jdou nahoru na mši nebo nakupovati. Nosí náušnice, mají obličej drsný, syžší, bezvousý a jakýsi melancholický, lahodný spád hlasu. Řídce vystupují jejich samoty tu a tam ve velikých vzdálenostech v mém rodném kraji. Tam je rolník. Ze svých pšeničných a kukuřičných polí, kde v létě hnízdí skřivani, udělal si neúnavným hnojením ráj. Stáje jsou rozlehlé a bohaté dobyt看em. Život neubíhá bez veselých zvyků venkovských: nočních vycházek ze samoty k samotě, přástek, zpěvů, tanců trvajících až přes půlnoc, v době, kdy se loupe zrní, a která je lásce příznivá. Pořádek a veselí vládne v domě pod dozorem hospodyně, vážené jako královna. Na polích rozkazuje on, rolník. Všecko je na polovic mezi ním a pánem, až na pozemek, který není jeho. Bydlí na pozemku a vzdělává jej, ale není jeho vlastníkem. A to mu dodává silného smyslu pro pohodlí a klid zadržujíc jeho lakotné žádosti. Přívětivé způsoby, zbožnost, spokojenost s vlastním stavem, jsou jeho bohatá domácí božstva.

Je vhodné, abych poznamenal, že v mém rodišti, řekne-li se rolník, myslí se tím samo sebou člověk z Marek.

VI

Oráč, oraje a zpívaje na rovině, nařiká na svůj sviňský život. Sedlák tím životem opovrhuje, raději by chtěl mít ko-

ně a krotiti je, než potiti se při práci lopatou a motykou. Živnostník, který má syna kněze, zmizí občas ze svého chvalně známého krámu a jde si vypít sklenici do hospody. Domýšlivý a politování hodný patricij pozdravuje všechny ženy, které potká, jako kmotry. Přišel o všecko, i o chrup, ale nikoli o neohebnou kostru, kterou od něho chtěli získati pro museum, ani o lesklé boty, v nichž prý chodívá i spat, ani o chuť jísti, píti a mluvíti oplzlé věci, ani o věčnou zásadu, že sprostého člověka je třeba, jak Bůh káže, držeti na uzdě. Je nezbytným obveselovatelem při každé hostině.

Ženy pak si zachovávají i několikerým způsobem úctu v tom městečku, kde far a kněží je tolik, co bylo bitev mezi námi, když jsme se jako chlapci házeli kamením. Jedny si zachovávají úctu laskavým chováním. Jsou to vznešené a chudé patricijky, které konají dobré skutky a ukazují se jen v kostele při zpívané mši, nebo když jdou na venkov sklízeti citrony a sbírat kamelie. Ženy středního stavu jsou příliš zkušené a šprýmovné. Postupem věku jevíají sklon k pobožnůstkářství. A znal jsem některé ještě mladé, které za zády manželovými šňupaly.

Manželky venkovské mívají domácího přítele. Není nezbytné, aby to přátelství bylo vždy proviněním; zásadně je to dokonce vyloučeno. Přítel a přítelkyně, kteří mají plno dětí, spokojují se tím, že spolu tančí saltarello na vinici a při zábavách v karnevalu. Léta a hlouposti pak přejdou, ale přátelství zůstává.

VII

Ó, jaké jsou zimní deště v mém rodném kraji! Prší celé dlouhé týdny a dešť neustává na minutu, ani zrána. Studně a nádržky pod nimi přetékají a způsobují záplavu. V noci je slyšet i kováře stíženého záchvatem, jak nařiká váleje se na ulici ve vodě. Vrátili se v zástupech čarodějnice, zlí ďáblíci a vlkodlak. Všecka ta veselá noční společnost hlomozí na střechách a po okapech a hučí v komíně. Je to doba, kdy vrány a holubi na věži nevycházejí ze své skrýše. Ženy si doma zoufají, že polena jsou zvlhlá a nechytají a že hořící dříví na ohništi čadí. Slepice, uzavřené na dvoře, celý den jen podřimují a otřepávají se. Kdo si přál deště, že je dobrý na pole, začíná mít starost, není-li ho trochu příliš. Mohl by teď také už přestat. Jsou to týdny ztracené. Nikdo již nechodí ven, a kdo byl venku, vrací se s pláštěm vyrudlým a sraženým a a vypravuje, co škod bylo naděláno na polích a na cestách.

Myslím-li na své rodiště v širém kraji, tonoucí v blátě svých zimních dešťů, dovedu si je představit ve středověku. Tehdy se veselá obrazotvornost zkalila a jsouc všecka v sebe uzavřena a rozpálena neuměla vytvořit nic jiného než věci hrozné, směšné a nestoudné. Tenkrát se vynalezly hry šplhání po stožáru, tlučení hrnce a závody oslů a dělaly se a mluvily se nejrozličnější věci, o nichž se dosud vypravuje. Dábel chodíval po našich zachmuřených krajích, bydle v předpotočních slujích se „starou černou“ a na těch špatných cestách, proklatě srázných, bavil se kráčeje kopytem své levé nohy ve stopách dávných paladinů.

Jsou místa v mém rodišti, kde zbarvení středověké splývá s barvou dřevníků, zčernalých věží v sousedství zámečnických dílen, domů, které se sřítily po nějakém požáru a byly opuštěny, některých velmi temných uliček, které se ztrácejí pod malými oblouky a majíce podobu kanálu vypadají jako malé kloaky. Tam je všecko ponuré a připomíná neblahé události. Cítí se to. Když v noci prší, přicházejí duchové a vyhlížejí za mřížemi skladišť držíce v ruce světélko. Štěstí, že tam nikdo nebydlí! To se mi vracejí mé dětské hrůzy. Jsou to dávné deště, přízračné, větrem zmítané, které neměly konce.

Konečně se zase objevuje jasné nebe mezi bělavými mraky splihlými jako vydojená kravská vemena. Široko daleko usmívají se po obou stranách řeky zatopená pole. Všichni se běží podívat na povodeň. Hlemýždi vylezli a ženy a děti mají velikou radost.

P A S T Ý Ř

Krásné je viděti pastýře v Maremmě, ve větru, jak tráví své dni zpívaje a házeje kameny po nepokojných beranech. Je to pastýř, který v Maremmě přezimuje. Ale nechá-li se překvapiti prvními horky a větry jarními, je konec s ním i s jeho ostříhaným stádem, které již není mladé. Všecko propadává zkáze. Pobíhá celé dni podél železniční trati a není to již on, je to zmatený lenoch, člověk z jiných dob, který se na nás stále usmívá, a neví se už, co tu dělá. Krásné je viděti pastýře

v jeho nejlepší době, kdy brynza nekysne, nýbrž lehce chutná kouřem.

Sestoupil na zimu do Maremmy, když se přeorávaly úhory za pobízivého křiku oráčů a za znění jejich těžkých, líných písní. A teď je sám, uzavřen v malou říši trochu vyprahlou. Tráva je suchá, lehká a jemná jako hedvábí: je v ní rozeznati zvadlá stébla. Když na večer lehce vane severní vítr, není to ani doba, ani zima, ani pohled na nesmírnou zachmuřenou, opuštěnou rovinu, co nám působí hrůzu, nýbrž je to neustálé chvění těch bledězelených pastvin, kterým je opravdu zima. Ale kolem ovčáka, který se namáhá, aby sehnal ovce do ohrady, který je dojí a nechává srážeti se mléko, aby z něho dělal své syrce, přece se soumrak otepluje. Kdo tudy přejde, vidí skloněný známý, nehnutý stín u vchodu malé bídné chatrče, která je jako tříska uprostřed té pouště. Zdálo by se, že ji vítr smete, dešť rozmočí, a že ji v noci jistě napadnou lupiči, ne-li vlci. A zatím není nikdo bezpečnější a blaženější než ovčák, když v noci odpočívá ve své „rapazzole“, jakési hrubé kolébce zavěšené na čtyřech vidlicích, a když hlídá dobrý pes s rozježenou bílou srstí, který štěká, ale nekouše. Ať si třebaš fičí ledový severák!

Ohrada ovčí je v Maremmě posvátným uzavřeným prostorem. A rolníci a pastýři si přicházejí v zimě vstříc a pozdravují se na mezi.

Je-li počasí mírné, že vzduch je pln lichotné lahody a země, že by se pohladila, potěšují se ovčáci natažení v trávě pohledem na neschůdná, kouřící se osetá pole kolem sebe a nevšímají si ničeho jiného. Blízké moře jich neláká, snad

proto, že dlouhé putování za stádem jim dalo představu, jakou těžkost působí houpavý pohyb, nebo se příliš nepodivují jeho hlučnému zvonění. Ale že mají neustále před sebou všecku tu, jakoby jarní, rozlehlou ornou půdu, stává se na konec každý rok, že se některý z nich nevrátí do rodných hor a zůstane v Maremmě. Tenkrát vstupuje prostý pastýř v nový řád věcí. Zanechav svého milého zaměstnání, dává se do obchodování půdou najímaje si pastviny, které sám zase pronajímá jiným, a pole na osev. Řemeslo lichvářské! Které mu vynese za několik roků peníze a dnu. To je past, kterou Maremma líčí na kočovníka. Ale kdo se narodil jako pastýř, pozbude špatných návyků, nevzdá se však vlny, ve kterou se statečně odívá dále v létě jako v zimě a z lásky k níž razil přísloví, které praví: „Co chrání od chladu, chrání také od horka“. A jeho mírná, chytrá povaha se nezmene. Proto je velmi nesnadno, když zbohatne, počítati mu peníze v kapse nebo ho přiměti, aby vyznal, kolik jich má. A v kterémkoli věku a postavení, jako vlastník stád a zároveň obchodník pozemky, bude vždy sám sebou, člověkem svých povolání, dávný ovčák odívající se vlnou, trochu líný a nehybný, ježž je poznati podle řeči i po zápachu.

Není tak s potomstvem, které pochází od tohoto otce, přesazeného z vlasti.

Ž vlaštiny přeložil Jar. Skalický.

Dr. L. P f l e g e r :

SVATÝ FRANTIŠEK SALESKÝ
A
SVATÁ FRANTIŠKA Z CHANTALU

Co přitahuje ještě stále bez počtu duší vnitřně založených tak tajemnou silou k „Bohumile“, tomuto vzácnému „Úvedení do křesťanského života“, jež napsal svatý František Saleský své doby pro veselé dítky světa...? Nemůže to býti jen půvab řeči, který se přece plně jeví jen ve francouzském originálu; jest to cosi většího, je to dech nevadnoucího, svěžího života, jenž z té knížky vane a bude váti po všecky časy. Není to suchý traktát, vymyšlený při světle lampy, z něhož zívá nudná theorie. Víme, že ten veliký znalec lidí a vůdce duší prostě spojil rukou umělce v podivuhodně zaokrouhlený celek listy vytrysklé ze své duše, oplývající láskou k Bohu, psané paní z Cramoisy a Františce z Chantalu. Proto ten mocný účinek u současníků, kteří nemohli odolati okouzlujícímu vlivu živého a oživujícího slova, mluveného z duše k duši.

Důvěrný list jest nezkalené zrcadlo lidské duše. Ve Františkových listech se jeví také nezatajeně jeho okouzlující osobnost, dokonalý světec v postavě dokonalého šlechtice. Nejčistěji a nejjímavěji se ukazuje v korespondenci s Františkou z Chantalu. Biskup Bougaud, mistrný životopisec této veliké zakladatelky řádu, kterou vedl svatý František na úžasnou výši mravní dokonalosti, právem řekl, že dopisování těchto dvou neobyčejně nadaných a bohatě omilostněných duší pohledá sobě rovného. Duchovní přátelství mezi mužem a ženou, v jehož nezkalenou čistotu, zjev

to křesťanské mystiky, nemohou uvěřiti pohlaví bez pochopení proti sobě stojící, objevuje se zde vznešeným způsobem.

Zvláštní jest, že zde jde o dvě naprosto odlišné povahy, které se vespolek doplňují k podivuhodnému souladu. Překvapující jest, že duchovní vůdce se zde objevuje nejen jako dávající, nýbrž i jako přijímající. Třeba jen litovati, že Františčíny listy se už nezachovaly. František, jenž se neměl v převeliké skromnosti za hodna, aby byl v důvěrném styku s duší tak vyvolenou, uchovával pečlivě všechny listy od ní a připisoval k nim na okraj poznámky. Po jeho smrti odevzdala kterási nemoudrá ruka ovázaný balíček pisatelce a ta jej z nesmírné pokory uvrhla do ohně. Jaké štěstí, že s Františkovými listy jednala milostivěji. Děkujeme jí, že jejich uveřejnění nejen nebránila, nýbrž je podporovala. Není to půvabné: když byla upozorněna na některá místa, jež se zdála úzkostným duším až příliš něžná, i měla by prý se vyškrtnouti, setrvala pevně na tom, aby byla zachována. Právě tím jest ta korespondence lidsky tak dojmavá, že dopřává nejhlubším hnutím srdce, v zlaté ryzosti bijícího, jejich práva a přece věci příliš lidské udržuje nesmírně daleko od sebe. My v neútěšné rozervanosti dnešního duchovního světa, jenž se stenavě svíjí na zříceninách, stojíme žasnouce a takřka plni závisti před tímto rájem dvou lidských duší, které o závod vystupují po příkré

stezce dokonalého života. Kdyby nebylo třeba přičísti setkání těchto dvou osobností zjevnému působení božské Prozřetelnosti, pak bychom mluvili o podivném příbuzenství volby, která je spolu svedla.

Svatý František poznal tuto duchovní dceru roku 1604 v Dijonu, v domě arcibiskupa z Bourges, jehož sestrou byla ta mladá vdova. První setkání bylo rozhodující. Často říkával František později, jak našel v Dijonu v paní z Chantalu silnou ženu, kterou Šalomoun tak pracně hledal v Jerusalemě. On, jenž viděl duším až na dno, poznal ihned, že v této mladé paní dřímá energie muže a že by z ní mohl snadno učiniti obnovitelku jejich doby, nástroj boží, jakým byl sám. Tajemství tohoto duchovního vůdce se zakládalo v tom, že nejen rady dával, ale uměl je také uvést ve skutek. Podařilo se to jeho neuvěřitelnému taktu; lehkosti jeho vůdcovské ruky, která však pevně řídila otěže; jeho příslovečné tichosti, které dobyl lví odvahou na své přirozeně hněvivé povaze. To se mu podařilo právě ve vyšších kruzích, které se odcizily náboženskému životu nevázaným působením renesanční vzdělanosti; rytířskými a dvorními způsoby ve všem jeho počínání a – to budiž zvláště zdůrazněno – obratností, kterou vyšel vstříc duchu své doby. Uměl býti moderním, staré víno Evangelia liti do nových nádob. Učil se u Montaignea, modly vzdělané vyšší vrstvy. Viděl, že musí přemáhati vliv tohoto duchaplného

skeptika, přicházejícího z chladné antiky, stylem a literární jemností. A tak se stává tento vzácný auktor zlaté doby přechodem mezi essay Montaigneovými a oblíbenými *pensées*, *maximes* a *caractères*, jimiž se zvěčnili La Rochefoucault, La Bruyères a Vauvenargues. Ale zatím co tyto většinou odkrývají jen rány duše a osvěcují ohňostrojem duchaplných průpovědí, jest biskup ženevský, nedbalý literární slávy, pomocným lékařem, jenž přikládá tisíce balzám, radí léky a přivádí lidstvo, prahnoucí žízní na vyschlé pustině, nazpět k zasypaným pramenům svěžího náboženského života. Odkazoval-li Montaigne současníky k studiu vnitřního člověka, ukázal František svými spisy a listy, psanými zvláště ženskému světu, cestu, jak by se mělo toto studium prakticky konati k náboženskému obnovení společnosti.

František Saleský, tak možno říci, vrátil zase zbožnosti, praktickému křesťanství, jež upadlo v značnou nevážnost, jeho čestné místo. Ale mýlil by se, kdo by myslel, že vytvořil voňavkové, salonní křesťanství s pudrem a okrasnými nálepkami. „Bohumila“ nezná žádného zbabělého smlouvání. A kdo pozorně přečte tak jemně a vřele psané listy Františce z Chantalu, sotva řekne, že duchovní vůdce byl nějak shovívavý. Jen jedno jest dobře viděti: proti vlivům ponurému kalvínského způsobu zbožnosti ukázal tento osvícený muž, že řádně pochopená katolická zbožnost nevychovává

svatoušků ani škarohlídů. Kříž Páně ovinul růžemi neodňav jim trní. Náboženství lásky učinil rozmilým, zdrojem, z něhož se prýští nejčistší radost života.

„Raduj se“, tak psal často své duchovní dceři: Proti duchovnímu egoismu Montaignovu stavěl lásku k Bohu, všeho zapoměnlivou, sebe prostou. O sobě mohl říci: „Přeji si jen málo věcí a po tom málu, jehož si přeji, toužím jen nepatrně. A kdybych se ještě jednou zrodil na svět, rád bych neměl žádného přání. Toužím jen po Bohu a Bůh, jehož si žádám, jest všecek můj. Vše, co není Bůh, není mi ničím; není na nebi ani na zemi nic, na čem by mi záleželo, leč jediný Bůh a jeho svatá vůle“. Píše-li muž, jenž o sobě mluví zcela upřímně, ve svatém vznětu svého srdce Františce, kterou sotva poznal: „Bůh, zdá se, mne Vám dal, každou hodinou to vidím jasněji“, a: „Nemohu Vám vysvětliti ani způsobu ani velikosti této náklonnosti, kterou přináším k Vaší duchovní službě. Mohu však říci, že jest od Boha a že ji proto s láskou chovám, že denně roste a značně se stupňuje. Kdyby na mně bylo, pověděl bych Vám ještě více a pravdivě, ale musím zde přestat“: pak chápeme, že trpí od přirozenosti a přisná duše jako Františka také se octla v čarovných pou- tech jeho osobnosti, okouzlující a jen na království boží upoutané, a s radostí ho poslouchala. On uměl její živou povahu krotiti a uvést ji do onoho stavu svatého klidu a božského pokoje, prostého přání, jenž bývá

údělem jen velmi velikých, Bohem zvláště vyznamenaných duší. Již po estetické stránce skýtá to vzácný požitek, pozorovati podle těchto podivuhodných listů duchovní pokrok této vyvolené. Nevíme, komu se více podivovati, zda neobyčejnému učiteli, zasvěcenému do všech tajemství lidské duše, či sebe prosté, poslušné žákyni. Nikdo také tak hluboko neviděl do ohnivé duše tohoto velikého světce. To dokazuje skvostné vyličení Františka, jež ona načrtala po jeho smrti. Překonala v něm, jak zdůrazňuje Sainte-Beuve, mistrovskou památku mocného v slově Bossueta. Podíváme se tomu, víme-li, čím byl ten světec této duši?

Svémi duchovními listy a spisy ztvárnil František Saleský duchovní život své doby. Od něho odposlouchal Bossuet tajemství duchovního vedení, od něho se učil Fénelon, on působil na paní z Maintenon. Jím se slavně počal skvostný pokrok náboženské literatury 17. století ve Francii. Jest potěšitelným znamením, že tento veliký světec dochází v nejnovější době, zvláště též po literární stránce, ocenění. Roku 1898 mu věnoval Fortunat Strowski významnou knihu. Kritické vydání jeho děl a listů velmi postoupilo. Skladatel starofrancouzských románů Henri Bordeaux konal o něm před vybraným obecnstvem duchaplné přednášky.

Z měsíčníku Seele, 2. ročník, sešit 7.

CHVÁLA ZVONIC (VĚŽÍ)

I

Bohům příliš málo božským, jimž se kdysi lidé klaněli, starověké umění zasvětilo průčelí a attiku; nad jejich těsné chrámy v čistém vzletu nevyšvihly se extatické zvonice.

Ale od doby, kdy Kristus, syn člověka a pravý Bůh, nadějí země poukázal jiný život, člověk, aby vyjádřil své obcování v nebesích, a novou péčí své duše rozšířené;

Aby dosvědčoval, že není nic tady dole, v čem by se jeho žravé srdce mohlo uspokojiti, člověk vztyčuje, podobné pažím vášnivě vzpiatým žádostmi, (šíleně) smělé zvonice.

A jakoby chtěl zraniti paprskově zářící láskou Boha, jehož mu zastírá neznámo prostorů, vystrojuje vrchol věže šípem, a vymršťuje jej k hvězdám.

II

A tak podle věku a podle podnebí, v nichž zrno rozsevačů evangelia vzklíčilo, zvonice vzešly na půdě křesťanské.

V mramoru, v žule a ve dřevě každé pokolení tesalo formu

(tvar) své víry, sledujíc řadu duše, která byla jeho (duší).

Nejbohatší kraje vytvořily nejkrásnější; národové, jejichž duch jako nové víno chvěl se ušlechtilými žádostmi a myšlenkami;

Ti, kteří uměli mysliti a žíti vznešeně, zapěli výše pod jasnou oblohou tajemnou hymnu zladěných kamenů.

Dovedli vztyčovati svými prsty ciselérů rozvíti katedrálkvětů, svého genia nezdolného a svou šílenou chrabrost.

— Právě proto nejkrásnější jsou zvonice Francie.

III

O zvonice venkovské, pokorné zvonice, zapadlé v zemích beze slávy a ve vsích neznámých.

Modré zvonice, jejichž břidlice mezi stromy se leskne a jež vyšíváte nebe svou jemnou jehlou.

Zvonice zavalité, mající vzhled pevného hradu; donžony, jejichž zubatá cimbuří hostí holuby.

Zvonice ploché, jež se zdáte krčiti pod svými kryčkami; zvonice románské, provrtané tichými okny.

Zvonice vysokých planin, jež možno odevšad viděti; zvonice, jež pocestný náhle objevuje.

V taji údolí, v nichž mezi listovím jako hnízda lidská odpočívají vesnice.

Zvonice lesů, zvonice krajů viničných, zvonice suchoparů, jež vyzváníte „Anděl Páně“ pastýřům.

Zvonice na březích vod, s nimiž sousedí mlýn a jež popraňuje pozvolnou moukou.

Zvonice přímořské, ovětralé dechem vln a jejichž smutek žije v srdci námořníků.

Zvonice, ó dobré zvonice rodné země, jste hodny všechny stejné chvály!

IV

Pro milost (půvab) a pro krásu, jež rozptylujete po krajích; pro duši, již přidružujete k nejobyčejnějším polohám.

Pro usebrání střech, seskupených u vašich nohou a jež se podobají lidu, jež táž společná víra shromažďuje.

Pro zoru, kterou tušíte, dříve než svět ji uvidí, a pro poslední záře, jimiž svět, jenž umírá, vás pozdravuje.

Pro stín od vás, který se pohybuje po zemi, zvolný a v kruhu obíhající, jako stín prstu Božího, udávající hodinu na slunečním ciferníku.

Pro tóny odstíněné a krásné, jež odlesk dní vám dává; pro vaši radost z jara, pro váš smutek na podzim.

Pro všechny tyto dary, s nimiž se jednotí, ó zvonice, vaše bdělost, aby chránila, když den končí, naše střechy, zapadlé do nesmírného stínu.

Bud'te milovány! Bud'te požehnány!

V

Dáváte nám dar ještě spasitelnější: bez vás, ó dobré zvonice, co chudých lidí by žilo s čelem stále sklopeným k zemi, obmezujících svou tužbu mezemi svých polí.

Ujařmených v robotu, které vyžaduje hrouda, nesoucích své dny jako věčné břímě, bez vás, běda! kterak by odvykali svou duši, a že jejich oči jsou učiněny, aby pohlížely vzhůru.

Ale váš hlas se pozdvihuje a třikrát za den připomíná těm, kteří lopotí se pro chleba, že dílu tady dole svatě ukončenému dostane se v onom životě božské mzdy.

A tak uchováváte těm, jejichž ruce drsné řídí pluh a drží bič, vzněty k neviditelnou a zdravý obyčej pozdvihovati hlavu na konci jejich brázdy.

Uchovává-li lid polí pod svými víčky jas, jenž činí krásu jeho očí, to proto, že na jeho obzoru zůstáváte na modlitbě a že nepřestáváte mu mluvit o Bohu.

A D V E N T

Prosinec. Hle, svatý čas Adventu. Jeho drsné (přísné) neděle, oděné fialově, putují v mrazu, jínovatce a větře.

Jako kající, jež modlitba schyluje, na sklonu roku kráčejí zvolným krokem, s pohledem k zemi a s rukama ve svých rukávech.

Jsou čtyry a každá představuje tisíc let, tisíc let dlouhých tužeb a vroucí modlitby, dříve než spása zasvítne synům Adamovým.

Právě proto jedna po druhé, by vyjádřily očekávání a

lkání (úpění) Spravedlivých Israele, oděné fialově, hlasem
vážným zpívají :

— Rosu dejte oblakové nebes, ať prší Ten, jež posílá
Pán, — Kořen Jesse, Ratolest nadpřirozenou.

Ať strom spásy tebou vzroste a zazelená se! — Ó zá-
zračný klíči starodávného Ráje, otevři nám zase Zahradu
věčné radosti!

Ó nebeský Východe, odkudž nám slunce přichází, vesmír
pln očekávání stojí před tebou; dej zasvitnouti zoří náro-
dům, jež Smrt drží ve svých temnotách!

... Protože svatá Církev v těchto dnech k tobě volá,
připojujeme, Pane, svůj hlas k jejím hlasům a prosíme tě
též, abys dal vzejíti

velkému dni, jež doufali Spravedliví někdejší; pak, až se
skončí advent našeho života, učiň (dej), abychom, byvše
živi podle tvých svatých zákonů, ve Vánocích bez konce
pěli Mesiáši!

VÁNOCE VOLŮ

Nuže, v noci Vánoční, v zemi forezské, když hospodáři a čeládka odejdou na mši, v hodinu, kdy dům, pod stráží psa, usíná, mlčenlivý a tmavý v hlubém stínu.

Praví se, že v chlévě, kde leží voli, děje se o půlnoci neobyčejný div: Zdlouha se nadzdvihnou na svých čivných ohbích kolenních a povstanou na slámu, na níž jejich velké tělo podřimuje.

Svéma očima, plnýma ještě malátnosti a noci, volové na jednu uzří nad svými jeslemi tři skvělé postavy, jejichž tváře svítí jako dubnové slunce, směřící se na svěží travu.

Jest to Ježíš a Maria a Josef. Dítko-Bůh září, růžové a nahé v náručí své matky, která stojí bělostná v dlouhém modrém plášti; Josef spočívá na své holi rukou dobrotivou.

Protože v Betlémě byl za onoho času zahříván milosrdným volem a oslem, Ježíš o každých Vánocích sestupuje z Ráje a navštěvuje voly, spící v chlévech.

Jakmile poznají vznešeného návštěvníka, mocnou radostí rozvíje se jejich duše a shýbajíce k zemi svá čela, zdlouhavě klanějí se Dítěti, jež chová Naše Paní.

Potom hovoří. Neboť Bůh dnešní noci dovoluje, aby se k slovům skoro lidským jejich těžký hlas ustrojil, a jakkoliv temný duch, který jejich těla uzavírá, razí si cestu a vyjadřuje se v tomto prastarém jazyku.

Hovoří. Prostě vypravují si o svém osudu otroků, oddaných ustavičné strasti, o dnech pracných, namahavých, jež vlekou k smrti pod knutou, často potřísněnou krví jejich žil.

Povídají si o pracích, z nichž má užitek člověk nevděčný, o nekonečných brázdách, jež sami táhli, aby země dala chleba, z něhož žádný z nich ani neokusí, a o příliš malé péči, tak malé mzdě tak dobrým dělníkům.

Pohovořili si . . . Jezulátko je hladí; pod jeho ručkou chvěje se jejich tělo ohromné; slza lásky třese se v hloubi jejich očí, když svatí pocestní vzdalují se v mlčení.

A pak, zase si ulehnuvše, volí spokojení usínají, jejich vidění dokonává se v pokoji krásného snu, a jako vzpomínka zázraku dlouho libý svit kolem nich se prodlužuje.

. . . Rolníče, rolníče, nebij svých volů; nezapřahuj jich do příliš těžkých nákladů; půda-li jest nerovná, kostrbatá, nebo cesta blátivá, nech jich, ať si po své libosti zkrátí krok.

Těžce-li se jim brázda orala, počkej, až si oddechnou, aby pak lépe se pustili do práce; hled' je uchovati od much a ovadů; zvláště však při jeslích, jakož i na pastvě.

Dbej, ať se vždy nažerou dosyta! Neboť Ježíš o Vánocích přijde do tvého chléva, voli mu všechno poví, a neklňuli by nadarmo v tobě nemilosrdnému hospodáři.

Špatné nakládání, jímž bys je nespravedlivě týral, svolává na naše pole vážnou odvetu. Sedláče, sedláče, nebij svých volů, chceš-li, aby Ježíš žehnal tvému setí!

MODLITBA K SVATÝM TŘEM KRÁLŮM

Přimlouvejte se za nás, Magové, svatí hvězdáři, jejichž zraky uměly rozeznati skvělý jas hvězdy, neviditelné očím druhých lidí!

Ačkoliv jste byli učenci, byli jste tiši a prosti srdcem, nehledali jste v lidské vědě důvodů, abyste mohli popřít hvězdu zvěstovatelku.

Neboť podmaněni zázrakem a majíce za jistou cestu, o níž vás poučilo jasné to poselství, bez prodlení, přes hory a pláně,

A přes písčiny beze stínu a pouštěmi beze studní, abyste našli Kolébku, již ukrývá prostinký chlév, putovali jste mnoho dní a nocí...

I když zatměla se jasnost, na kterou vaši dromedáři unavení upírali své velké oči, nepochybovali jste ani za mák o blahé zvěsti.

Ale vaše houževnatá naděje přemohla i nebe a přiměla jejich stín, aby vám vrátil znamení, jež vás mělo dovésti k zázračnému Dítku.

... Ó králové tajemní, kteří jste byli usouzeni hodnými
uviděti na obloze svítiti hvězdu lásky, snažně vás prosíme
o zvláštní přízeň.

Kéž jdeme ve vašich šlépějích ve víře neúchylné; zbavte
našeho ducha pýchy a pochybnosti, jež plodí vědění pod-
vodných mudráků tohoto věku!

Zvláště, když pocestní, nejistí cesty, zpytujeme neko-
nečno úzkostlivým pohledem a hledáme v nebi někoho, kdo
nás slyší,

Dopřejte, ať zahlédneme přítomnost Boží za tou spou-
stou bezcitných světél; dopřejte, abychom cítili, že jeho
velikost jest dojata vzdáleným šeptáním, jež vydechují naše
modlitby!

NA HROMNICE

V tento den, kdy poslušna zákonů národa hebrejského,
Panna Matka v Chrámě obětovala dvě hrdličky, aby vy-
koupila prvorozeného Božího, Pane, račiž požehnati tyto
svíce bílé a křehké.

Ať oheň posvátný, jímž jejich tělo čisté svítí, nás chrá-
ní od zlého a hájí našich duší od tenat, které ďábel jim

lécí v noci. Ochraňuj krby, kde svítiti budou jejich plameny!

V polích, ve dnech letních, když bouře přichází, když hřmí, a když nebe plné blesků se trhá, ženy, jejichž duch zůstal křesťanský, rozžehují modlíce se tyto dlouhé klasy voskové.

Ať jejich svatá záře vzdálí kdekterou pohromu; ať ochrání jak domy tak stodoly od blesků; a venku ať jejich moc ochraňuje nové obilí, aby zlé krupobití na ně nepřišlo a je nerozemlelo.

Požehnej, ó můj Bože, tyto svíce! Dej nám srdce hodné planouti v chrámě, jak ony planou! Ať naše láska k bližnímu a k Tobě svým zářením následuje tento jasný příklad!

A protože tohoto rána nábožně pozdvihujeme tyto pochodně, v nichž plápolá vroucí modlitba, dej, Pane, abychom ti přinášeli skutky (díla) světla, a tak vešli jednou do slávy nebes!

LOUIS MERCIER

Joseph Delteil

Obrazy z Moux od Jana Lebrau

Hned na prvních stránkách přiznává se Jan Lebrau: „Mám raději stanci než ódu“. Jest to podstatný rys tohoto básníka, jenž své dojmy destiluje jako alchymista. Cedí znovu a znovu, až mu z celého nesmírného rytmu zbude jen cypřiš — cypřiš, největší zhuštění prostoru.

Já, který jsem zapleten v nemálo bitev a který je miluji, často obracím svou mysl k té vesnici Moux, která je protivahou mým klopotám. Tam žije Jan Lebrau, jak bych snad i já mohl žít, v svěží a bezpečné velikosti. A doléhá odtamtud ke mně cosi jako vyzvání. Tu si však pomyslím na Henryho Bataille, který byl také synem Moux. Snad i on snil o životě v Moux na břehu stance — a zatím žil v plném víru ódy a tam i zemřel.

V tom je celá otázka amatérství ve vážném smyslu slova amatér. A opakuje se tu zároveň příběh Marie a Marty.

Jan Lebrau vyvolil lepší stránku. Krajina a člověk: jaký soulad, jaká jednota mezi vlastí a srdcem vyznačuje tuto knihu! Jan Lebrau a Moux, kdo z těch dvou je stvořen pro druhého? Jsou si rovni a jsou si bratři. Jakási odloučenost, jistý duch a plný asketism, který se rád halí do posměšků a obhroublých slov:

„Takto se mi ponenáhlu stalo zvykem shledávati trapnou

společnost lidí a ochotně v nich viděti nepřátele“, praví Lebrau. A dále: „Čím víc bylo ubohé tělo, čím víc byl pyšný duch, nežli špetkou popela, a hrstkou kostí“. Touto cestou, tímto cítěním marnosti, je Jan Lebrau zajedno se svou zemí. Příroda také trochu považuje člověka za jakéhosi nepřítele. V těchto vinařských garrigách jest jakýsi judaism.

A na každé stránce je vítr jako leitmotiv. Miluji horoucně vítr. Mistral z Marseille, tramontane z Perpignanu, cers z Limoux a z Moux jsou mou rozkoší. Vítr je jediným druhem mé touhy. „Jest vítr romantický?... Vítr je bohatýrský, toť vše,“ praví Jan Lebrau. Rád vzývám vítr svými větami. Onen vítr ostrý a tvrdý, vítr z Moux.

Tyto *obrazy* Jana Lebrau mají jemnou sílu, mramorovost, ostrost a žhavé laskání cersu.

E l s e L a s k e r - S c h ü l e r

RUDOLF SCHMIED.

V jeho knize „Carlos a Nicolas“ je mu zejména Nicolas na vlas podoben. Nicolas je opravdu sám Rudolf Schmied. Slyším ho ve staré kavárně „Westen“ a v Mnichově ve „Stephanii“ mluvití argentinsky zrovna tak jako v jeho knize oba chlapce, které by člověk zlíbal, jak je máme rádi. Rudolf Schmied je z Argentiny; mluví – i když je to němčina – vždycky španělsky, docela divoce španělsky. K tomu kouří jednu cigaretu za druhou. Jeho oči, jeho nos, jeho jemná ústa ve tváři jen hrají. Poznámka — a Rudolf Schmied se žene na svých myšlenkách, samých indiánských koních, přímo přes srdce přátel; je hbitý, volný; jeho duše nosí pestrou okrasu z peří. Jako chlapec nazýval sebe Červeným Jaguárem. Tenkrát žil ještě ve své domovině, v Argentině, a byl malým Nicolasem, kterým zůstal. Jeho kniha je umělecké dílo, které se udrží „věčně“. Všechny ty sladkosti zůstanou vždycky čerstvými. Podal důkaz, že možno knihy psát i starým vínem. Rudolf Schmied je z ušlechtilého rodu, je

aristokratický bohém. Má kulturu a skvostnou náladu. V jeho románě se řinou samé osvěžující bystřiny. Oba malí hrdinové jeho knihy jsou vlastně dva světloocí Mississippi. Můj chlapec, který je přítelem Indiánů, nakreslil Rudolfa Schmieda, jak sedí a o sobě báječně vypráví.

POZNÁMKY O KNIHÁCH

(Bohuslava Reynka)

*Archy Vánoční
v prosinci 1927/28.*

Colette

La maison de Claudine. Bois originaux de Clément Serveau. „Le livre moderne illustré“ J. Ferenczi et fils, éditeurs. MCMXXIII. Prix 2 frs 50.

Vzpomínky z dětství; půvabné, bohaté, uchovavši mnoho pelu oněch kouzelných let. Colette vyrostla v podivné venkovské rodině. Byli to patriciové, nevěřící, ale žijící z křesťanských tradic a v nich. Byli dobrotiví, levice nevěděla, co rozdává pravice. Měli velký dům dosti zchátralý, ale za to v něm a v sadech množství zvířat a květin, a jejich přispěním matka Colettina, obdařená poesii a smyslem pro skutečno, dovedla v rodině vytvořit kousek Ráje. Stránky, kde je vyprávěno o těchto věcech, jsou jistě z nejkrásnějších, které Colette kdy napsala. A vidíte z nich, že kdyby byla pevněji odpírala světu, mohla býti básničkou hlubší a vínem ducha opojnější než opravdu dnes je...

François Mauriac

Le fleuve de Feu (Řeka ohně) Roman. Bernard Grasset, Paris, 61, rue des Saints-Pères. 1923.

Knížka umělecky slabá a velmi málo sympatická. *Řekou ohně* je zde jmenována tělesná žádost. Problém svůdný a těžký, ale děj románu je přes to suchopárný — pro nemohoucnost autorovu. Jde o mladou dívku Giselu de Plailly, jinak velmi hodnou, ale příliš obecně zamilovanou. Do *Řeky ohně* padá dvakrát, po prvé s aspirantem ve válce, a má potom dcerušku. Po druhé v pyrenejském zátíší s nějakým keťasem, který nás otravuje v celém románě, a tohoto pádu jsme svědky. Ale je to dost prkenně vyliceno. Potom se dá na cestu ctnosti zásluhou starší, nehezke a pošmourně nábožné přítelkyně, a podle všeho už s ní nesejde. Jenže i tento šťastný konec jaksi rozesmutňuje — p. Mauriac nedovede prozářit hlubin pokání, vpravdě plných naděje a tvůrčího vznětu. Zůstává krátkozrakým moralistou a literátem.

Norbert Jacques

Piraths Insel. Roman. S. Fischer, Berlin. 1917.

V této knize není sympatických lidí — což by ovšem nevadilo, kdyby autor jimi dovedl zahrát, jak to umí třeba Hülsenbeck nebo Kafka se svými „hrdiny“; kdyby se tak neomaleně nestavěl za svého Petra Piratha, který jest přes svoje romantické jméno, přes svoje mnohdy pěkná i tragická dobrodružství a svoji německou poctivost v nich přece jen pruským nemehlem. — Mnoho se zde jezdí, a po krajinách, kam by se vám také chtělo, jenže ne se společníky, kteří zevlují z lodi na Sinaj „mit beschlagenen Augen“. — Autor však na-prosto není bez talentu. Místa, kde se jeho těžká severská obraznost dostane do varu, jako když píše o plavbě a ztroskotání „Hinnerjetty“, o krajinách v tropech nebo o barevných ženách, dovedou strhnouti. Jen kdyby duch byl méně zabedněn!

Henry de Montherlant

Chant funèbre pour les morts de Verdun. Paris. (Bernard Grasset) 1925. — Není to vlastně zpěv, jak byste se domnívali, je to rozjímání za návštěvy bojiště Verdunského. Také ta rozjímání nejsou zvlášť cenná, ale ony stránky, kde poutník poeticky líčí krajinu a věci, které viděl. Zde opravdu tvoří. Žel, že nějaké dvě třetiny díla zaujímá filosofování naivně nietzscheovské a barrèsovské, a že jsou tam i takové nehoráznosti, hodné nějakého Ramaina Rollanda a podobných smradů: prý může přijíti den, kdy, ti, kteří dali život za Francii proti Německu, mohou býti pohaněni (!), stejně jako bychom dnes proklínali staré Gally, kdyby byli odolali Římu (str. 73). To je asi totéž, jako když za války učitelé, hokynáři a dohazovači prorokovali, že Vilém padne jako Napoleon padl . . . Pak ovšem takto v pupku strhaný toreador může též hovořiti o „své *hypothese* katolické“ (str. 82), nebo tvrditi, že „smrt není velkým neštěstím, ale nemoc“ (str. 89).

Victor Cornetz

Les explorations et les voyages des fourmis. Paris, E. Flammarion 3 frs.

Užitečná knížka, psaná nikoliv pedantem, ale milým přítelem mravenců. Cornetz je bedlivě pozoruje, své postřehy zaznamenává slovem i kresbou, ale při tom se chrání svůdných dohadů a romantických teorií. Uvažuje, pokouší se o vysvětlení, ale s náležitou pokorou, vlastní těm, kterým jde o dobré poznání a ne o uznání světa. Upozorňuje, že sám především sbírá fakta, a že je na čtenáři, aby poznal, že sám se pocvičil v úžasné hmyzí *psychologii*. Při svých výzkumech si vzal za vodítko, a připomíná nám to, Maeterlinckovu myšlenku: „Stává se málokdy, aby nějaké tajemství zmizelo; obyčejně toliko se pohne s místa. Ale často velice na tom záleží a je velice žádoucí, aby se nám podařilo hnouti jím s místa.“

René Schickele

Meine Freundin Lo. Eine Geschichte aus Paris. – Leipzig 1913. Verlag der Weissen Bücher. – Svazek 12 X 18 cm, 128 stran. Za 3 Mk. váz. 4 Mk.

Knížka, po jejímž přečtení se proberete jako osaměvše po čajovém večírku, stráveném s milými lidmi. Opředení poesii, ale i steskem pomíjejícínosti, . .

Lo jest upřímná a nevěrná, přestavši býti milenkou, zůstává utěšující a dobrou přítelkyní.

Básník vedle Lo a ostatních postav, podivuhodně živých, vykouzil zde několik úchvatných obrazů a nálad pařížských.

A najdou se místa jako toto: „... východ slunce v mlze mohl býti polem asfodelův, setkání s šedivými lidmi byla přízračná, ale chrám Notre-Dame již svítil. „Lo, líbí se ti Notre-Dame?“ – Deklamovala: Viděla jsem Naši Paní osykati se v úsvitu, její oči žhnuly zimou“ . . . – Verše Variotovy . . . atd.

Alphonse de Châteaubriant

La Brière. Roman. Paris, Bernard Grasset éditeur, 61, rue des Sts Pères 1923. Prix 7 fr. 50.

Nádherné dílo. Mužný a plně vyzrálý duch vytváří básnickou syntesu kraje, sveřepou a sladkou samotou zapředeného, kde jsou hvozdy a bažiny, rašeliniště, ztracené tůně plné úhořů a mocných kapru, rákosiny s překrásným, tajemným ptactvem. Slunce, nesčetněkrát odrážené ve všech vodách, jako by bylo těžkým srdcem těchto hlubokých končin a živilo je a prolínalo vlastní krví. Děj, který je sem soustředěn, svou chmurnou mlčenlivostí plně odpovídá scenerii. I zde je málo slov a tím více žáru, tuh a vášní v skrytu duší a těl. Jejich rozvíjení a výbuchy nebo jejich nejbolestnější hynutí sledujete ne jako diváci nebo posluchači, ale žijete a trpíte jimi spolu.

François-René de Chateaubriand

Génie du Christianisme.

Mohlo by se zdáti zbytečným upozorňovati na stará veledíla, jež kde který intelektuál má nebo má mít v knihovně. Ale tato literatura se nečte v době ersatzů, kdy heroové ducha jsou zastíněni „hrdiny“ z bia a kdy, podle příkladu i verše Rimbaudova, mládenci k hvězdám nebeským močí, a vroucné pohledy vysílají šmahem po kinohvězdách... V *Geniu křesťanství* rozeznáváme dvojí úsilí a dvojí proud: filosofický, kritický a básnický oslavný. Tam, kde se dokazuje a soudí, čtete obyčejně se souhlasem, ale ne vždy s nadšením. Kde však se poeta klání a kde zpívá své Magnificat, tam jsou ne básně, ale hymny prosou, roznášeny apokalyptickými perutěmi po vodách, hvozdech a propastech. Tam se klenou katedrály a živoucí dómy dubů, a spinají své klenby jako klečící andělé u zbodených nohou Nejvyššího.

Comte de Gobineau

La fleur d'or. Paris, Bernard Gresset, MCMXXIV. Prix 5 frs.

Kniha má pět částí: Savonarole, César Borgia, Jules II., Léon X., Michel-Ange. Snad byly myšleny jen jako historické komentáře k dramatu „La Renaissance“. Bud' jak bud', jsou to hluboké studie, psané vědcem a velikým básníkem v téže osobě. Myšlenka tu stíhá myšlenku, sotva stačíte sledovat jich pučení, proplétání, vršení se. Synthesy jsou tak živoucí a mohutné, že nemáte dojem četby, ale tajemného *dění*. Obraznost v zásnubách s poznáním krouží a strhuje včely dum jako královský roj na vrcholy nazírání, kde nechybí odlesk slávy a *světlého oblaku*, jenž zastíňoval horu Proměnění. „Pane, dobré jest nám zde býti...“

H. Ed. Jacob

Das Geschenk der schönen Erde. Idyllen. 1918. München, Roland-Verlag.

Krátké lyrické prosy oslavující přírodu, ale básněmi prosou neradi byste je jmenovali. Zabíhá se zde příliš do detailů číře popisných, jak to rádi činívají příliš „pilní“ kreslíři, třeba takový Šimon nebo Silovský. Mnohý snad zde najde potěšení, zvláště nečiní-li velkých nároků a nerozlišuje dost pečlivě optickou správnost od posvátné věrnosti. Cítíte, že je to děláno se zalíbením a ochotou a nikoli bez talentu, ale trochu příliš řemeslně. Nedostává se silné novosti a skryté slávy pohledu, milostné vroucnosti tvůrčí, která by věci tavila a přetvářela, která by žádala od obratných rukou (třeba rukou duše) víc než píle: pokory a odříkání.

HOROSKOP
NA ROK 1928

Takovéto jsou předpovědi na rok 1928¹, vyzpytované po řeckém způsobu a odvozené z postavení hvězd podle tajné metody Diophanta Palermitánského.

Nový ten rok jest pochmuřen deštěm hvězd válečných. Břicho Velryby² vpaluje mu od jeho zrození žhavou skvrnu vína; Bellatrix v konjunkci s Lunou raní jej do prsou (jež jsou naznačena Blíženci); čelo Stíra, sjednocené s Marsem ve Střelci, dotkne se jeho stehna, a to mu oteče z jeho jedu. A z toho celý rok tváří se do smutna a přechází do špatného stavu. Mars panuje nad ním a pořádá k neodvratné zralosti nedobrá jádra a trpké šťávy horoskopu. Skopce, jsa jeho pánem, natrčuje při Vzhodu své hrozebné rohy. Sám zaujímá osmý dům, nalézající se v Krabu (Raku), z něhož vyhlídky smrti táhnou mizu k svému zesílení; vrhá k dětství roku zlověst-

¹ S obměnou souhvězdí, jejichž postavení třeba znáti z Astronomie.

² Souhvězdí rovníkové, stojící jižně od Skopce a Ryb, Jeho hlavní hvězdou jest *Mira*.

ný pohled, jehož účinky, citelné od 15. února, neprojeví se přes to až v srpnu. Tento měsíc vsutku zle se tváří.

Co to válek se zadělává a zkouší, vedených v různých Orientech. Nikdy nebyly četnější a vzteklejší. Také nikdy smlouvy mírové, závazky a spolky mezi národy nedávno nepřátelskými tak nevzrostly a se nerozmnožily. Listí bříz na širokých kalužích. Svaz národů bude slavně nemohoucím, impotentním. Bude pupkem světa. Oči k němu obrácené, národové, jako řeční mnichové budou se pokoušeti do extase. Nevědí, že když pupeční šňůra se jednou přestřihne, pupek se stává zbytečnou okrasou, bez užitku si hovicí na globu Břicha. Čímž břicho osamotní.

Prameny krve budou se stěhovati z Francie k zemím, poddaným Východu. Mesopotamie se stane půdou ornou hnojem mrtvol a mokváním shniliny. V červnu Turci přitáhnou tam s Rusy proti anglickým petrolejářům. Když počátkem července většina čínských vojáků se ustaví v generály a mandariny, Japonsko na svém vratkém území shromáždí zbraně a střelivo. Ale nesmírná zemětřesení hrozí mu na srpen. V září Marokko, jež naše zbraně dobyly na jaře, vzbouří se a pokusí se strhnouti Alžírsko k poslední vzpouře. Přesto největší nehody nové armády jsou přislíbeny Anglii. Červen jí bude nebla-

hým: budou ji soužiti komunisti, Rusové budou ji šachovati, Američané půjčí jí peníze.

Spojené Státy milostí Nebe a Banky ovládnou svět na konci 1928, vyhnou-li se válce s Japonskem.

I sami živlové nám budou nepřátelští. Roční počasí se rozkmotří a budou žít každé svým životem. V jižní Americe budou pršeti povětroně a zabijí dva plukovníky v Chile a tři plantážníky v Brasilii. Zima a léto budou vražedné povahy, ba i jaro ztratí všechnu příjemnost a dobrotivost. Řeky zamrznou a budou po celý leden a únor dodávati dlouhé sloje cukrkandlu do sklepů evropských. Když však jaro přijde se svým průvodem dešťů, vystoupí ze svých řečišť jako děvčata, jež příliš dlouho spala, a zaplaví kraje vodami, v nichž se budou ještě rozmáčetí perníky ssedlých sněhů, všelijaké zmrzliny a cukroví od ledu. Moře požene útokem na břehy. Jeden anglický ostrov se srázně potopí. Větry od západu a jihu, nesouce nemoci ve svém lůně, proletí Evropou velkým proryvem. Pozor na mory nakažlivé, jež snesou. Ve Francii bude se země trásti. V Itálii, v Asii sopky ožijí a znovu si nasadí své ohnivé kytky, z nichž se po nějaký čas odstrojily. Theosofové budou prohlašovati příštínového věku; Antoinisté budou volati po konci světa; Salutisté změní klobouk; Citroën pronajme si Notre-Dame,

aby ozářil její pilíře elektrickými guirlandami svého jména. Nikdo nečekejž Mesiáše. Příliš lidí v této chvíli na něho čeká a pasou, odkud vyjde. Fašisti, komunisti, lidovci, socialisti, agrárníci i ostatní živnostníci, jakož i surrealisti, ženy špatně pochopené, ti, kdož se přeorientovali, prodavači necudných obrázků, amatéři černých mší, voňavkáři, ti všichni by ho soudně stíhali a zavřeli do polepšovny, a Schicht za cenu radia loudil by z něho chválu svého mýdla. Nehody automobilové a letadlové budou se množit. Vlaky v předměstí jsou zaslíbeny četným vyšínutím z kolejí. Připlaťte si u kasy a berte si lístky na hlavní trati, bude to opatrnější. Mladé matky, nenechávejte svých dětí u dvířek, ať jim průvodčí vlaku nepřirazí prsty. A chraňte jich průvanů. Tři novorozenata v jediném měsíci srpnu vezmou tak za své, byvše povolána do nebe. Společnosti, úpadkáři nezaplatí vám, co jsou povinni. Jejich inženýři budou špatně placeni. Dva z nich, aniž by se zřekli, podřežou si břitvou krk.

Co se týká vnitřní politiky, události nebudou méně pozoruhodny. Sotva uzrají, takže by kde koho pokoušely k činům, ministerstva budou hniličiti jako mišpule.

Ku konci února vidím jednoho holohlavého finančníka, an znovu stoupá v přízni lidu.

Dne 3. září jeden ministr, pozoruhodný svou

pleší a svou zlomyslností, užene si notnou rýmu, že seděl s hlavou odkrytou fotografům. Bude tak řvavě kašlati, že všechna vláda bude tím zviklána. Oposice se usjednotí, libra a dolar octnou se na houpačce, komunisti vyhlásí všeobecnou stávku, tlustý jeden bankéř opodstatní patnáctý pád své banky nebo navrhne novou vypůjčku. Když kolem 20. září ministrova chřipka povolí, Republika bude dále klidně pokračovati.

Dost možná, že jeden věhlasný státník, přísežný správce všech pomníků, mrtvým na paměť postavených, zemře uprostřed léta, a to záchvatem výřečnosti, jež se mu vrazí do střev. Odkáže pak své ostatky po stejných kouscích všem obcím, opatřeným nějakou sochou Chlupáče (Poilu). Přes to však jeho brada bude uchována Pantheonu; bude tam uvedena a uložena s velkou okázalostí. Nebude to státi stát více než dva miliony. Ale přes sebezpozornější účtování nepodaří se zjistiti, kolik to vlastně stálo.

Dne 1. června pět poslanců, dva z levice a tři z pravice, rozhodne, že bude třeba zdvojnásobiti sazbu na korbel vína. Toto moudré ustanovení k všeobecnému dobru dovolí jim, že se budou s velkým hlukem dovolávati zvýšení svého úředního platu. Dobudou si tak přízně lidu a ve sněmovně

úctu poslanců chytřejších. Už v nich předem můžeme vítati nové ministry pro rok příští.

Jak ty finance jsou tíživé a trapné! Stát se bude živiti svými dluhy, jako člověk stížený rakovinou svými nádory.

Jeden velký finančník bude zatčen a uvržen do vězení na tři dny (datum není možno určit, může to však připadnouti na kterýkoliv den roku), ale jeho jmění za jeho nepřítomnosti tak zuřivě poroste, že si honem přispíší a pustí ho na svobodu ze strachu, aby po čas svého věznění nestal se mnohonásobným miliardářem. Nečekejte, že moc bank se nachýlí a oslabne. Jejich moc se zmenší teprve 1929 a 1930. Nikdy ažio nebude tučněji živiti ty, kdož se tím zabývají. Valuty ztratí své vlnětky a své pohlaví; nebudou však o to špatněji pracovati, ba mnohem lépe, jako včelky dělnice. Akcie železné dráhy klesnou, za to akcie námořních obchodů stoupnou velmi značně, akcie pak špatných míst a vykřičených domů vykynou, div neprotrhnou nebe Bursy.

Venuše, uhranutá kvadraturou Saturna, který na ni číhá ze sedmého domu (zvěrokruhu), kde jsou ubytována manželstva, rozvody a cizoložstva, a roznícená sextilem Marsovým, počerní rok všemi svými zběsilostmi. Všichni řádové národa budou jí obětovati. Bude se znova choditi po římských

silnicích rozkoše. Více než kdy jindy ozdoby rohounství v šlechtě a ve vysoké buržoasii budou se nositi obřadně jako svícen o sedmi ramenech; v střední buržoasii skromně a jemnocitně, jako mísa s polévkou nebo karafinka s olejem; v nízké buržoasii s humorem a užitečností jako teploměr nebo nočník. Umělci jako vždy budou se kotáleti po svahu svého genia.

Vizte několik truchlivých předpovědí, vybraných z tisíce jiných, týkajících se jednotlivých osob:

V červnu jistá znamenitá herečka přetrhne s velmi zámožným cukrovarníkem a vezme si fakira.

Začátkem července jedna básnířka, které se již dlouho přisuzuje talent, ba i genius, k níž však soud kritiky jest tak milostivý, že ho nemusí nikdy ani kraptem umění dokázati, vezme si dva milence, jednoho zubního lékaře, druhého Chilijce, a popíše je ve svých verších.

Jeden mladý diplomat, románopisec mezi dvěma cestami, přeruší styky s urozenou cizinkou z nejmalichernějších důvodů.

Jiný diplomat, básník a intimní rádce jisté paní z vysoké společnosti, ožení se s občanskou dívkou.

A ještě jiný diplomat jen tak tak že se neožení s jednou mladou a bohatou hraběnkou, která dlouho se rozpakovala mezi pérem a šavlí, na konec však přece se rozhodne pro šavli, aby po krátké

lhůtě byla vdovou po generálovi.

Z těchto událostí bude složen smutný říjen.

Jistý mladý hudební skladatel bude se těšiti přízni jedné ženy z vysoké společnosti, která se bude přičiňovati zuby nehty, aby se stal slavným a skoro bohatým.

Zasloužilý jeden spisovatel bude opuštěn svou ženou, která zapře stav městský, do něhož byla nedávno přijata ze stavu služebného, a spřáhne se s hoboistou z Koncertů Lamoureux.

Tento rok, tak podivuhodně žíravý, ušetří přese vše duchovní zplodiny, jež vysedává kupole Institutu. Akademii, požívající nejlepší pověsti, yzroste její lesk a statnost jejích údů. Kolísavé zdraví některých akademiků se upevní proti všemu očekávání. Ale nejslavnější a ovšem nejplodnější z nich bude náhle povolán z jejich středu; za krátko bude ho následovati jeden vévoda. Budou chtíti udělati akademikem jednoho geniálního básníka, čemuž on se bude mermomocí brániti. Za tím účelem spojí se diplomacie, universita, ba i literatura; náš muž požádá pak, aby mu byla dána lhůta na rozmyšlenou.

Ulice naplní poetické třestění; budou se vynalézati nejblouznivější nesmysly; vynaloží se na to veškerý um, jak sestaviti v písmu toto výstřední blábolení, jak udělati tyto rebusy nejnesrozumitelnějšími; zato slovo mluvené bude krajně lakonické

a bude se snažiti, by se omezilo jen na čísla a začáteční písmena.

Jeden mladý spisovatel, jenž dosud udivoval cudností a strízlivostí, pokusí se, jak by se mu dařilo v pornografii. Šťastně obstojí při této zkoušce a založí novou školu.

Když bude jaro v plném květu, jedné mýdlové noci, navštivené potácivými hvězdami, jistý polemik, dosti známý svou záští k špatně placené literatuře, obrátí se k poesii a bude opěvati hlas luny v claudelských verších.

Veliké pokroky učiní matematika. Analytikové vytvoří si z prachových peříček rovnic prostor měkkounký jako lože svatební. Budou klíčiti nové rozměry. Souřadnice stanou se čímsi osobním. Budou se dědit s otce na syna; poněvadž však při každém převodu tohoto dědictví část si vezme stát, budou čím dál menší a přiblíží se ponenáhlu k hodnotě infinitesimální.

Asi v červenci dobře živená náboženství, když věrouky budou svedeny v definitivní učebnice, zakusí zvláštní horečný otřes. Pocítí se, že jest vše podemleto kacírstvy, že rozkoly se hlásí k svému právu jako dávno promlčené. V jedné basilice seperou se dva biskupové¹. Jak se na to dívá Řím,

¹ Přeloženo z frančiny; platí to jen pro Francii. U nás theologie už v nikom vášně nevzrušuje.

nebude nějaký čas jasno. Bude se psát v žurnálech, že má dosti co činiti s Italií a že jeho někdejší moc hodně se ztenčila.

Taková jest, stručně vyložena, pranostika pro nový rok. Mnozí ovšem usoudí, že jest hubená a malé ceny. Ale nikdo moudrý, aniž který nohsled astrologů neurve blízké budoucnosti její nejlepší jiskry. Pozbyla by se všechna chuť k životu. Ostatně, autor nelpí tak vinně na svých předpovědích, by si přál, aby se vše do slova přihodilo. Kéž se Nebi zračí a shlédne milostivějším pohledem na tento svět, a ať přemístí konstelace na lepší vyhlídky, než jak tuto prorokováno! Jakkoliv horoskop jest čímśi začarovaným a sám nic nemohoucím, přináší přece jedno krásné ovoce: slunce v něm zraje na nejvyšším vrcholu, na štítě desátého domu, kde se měří příznivé hodiny dní. Ačkoliv by tu je v smutném nebi Kozoroha, ač jest oddáno Saturnovi, zničí snad nebo aspoň potrhá záštiplné úmysly Marsovy a nestoudné Venuše.

C. S.

9. ARCHY VÁNOČNÍ L. PÁNĚ 1927/28 OBSAHUJÍ:

Kalendář (1). – Obrázky (4). – Řeč sv. Lva Velikého (4) – Sv. František Saleský (4). – Chvála zvoníc, atd. (6). – Rodná země (6). – Kraj Limousinský o vánocích (4). – Lidé obraznosti a lidé rozumní (2). – List Slowackého matce (4). – O básníku Tuwimovi (2). – Rudolf Schmied (dvojlist s obr.). – Svatí Tři Králové od Paula Forta (2). – Koleda (2). – Modlitba k Panně Marii a sv. Janu Evang. (2). – Horoskop (6). – Poznámky o knihách (4). – Obrazy z Moux (1).

Zvláště pak

Nová psychologie jazyka, objev P. Marcela Jousse (36).

Tiskem Pokorného a spol. v Brně v Pekařské č. 1. – Sklad Marty Florianové ve Starém Městě na Moravě.
Původně za 15 Kč.

Tato záložka se od obalu odřízne a ustříhne na (7½ cm × 12 cm). Vznikne tím orientační lístek, který možno zařaditi do pohyblivého Indexu „PRAMENŮ“. Zbylého obalu (dvojkřídlého) možno použiti na uložení těch archů, jež se již sbíhají v nějakou jednotku prapůvodní a konstantní Jednoty čili Synthesy Studia.

